

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI U OSIJEKU

Bojana Urukalo
RECEPCIJA DJEČJIH ČASOPISA

Osijek, 2017.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI U OSIJEKU
Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni učiteljski studij

RECEPCIJA DJEČJIH ČASOPISA
DIPLOMSKI RAD

Predmet: Metodika hrvatskoga jezika II
Mentor: doc.dr.sc. Valentina Majdenić
Student: Bojana Urukalo
Matični broj: 2498
Modul: B

Osijek
Lipanj, 2017.

Zahvaljujem se svojoj mentorici doc.dr.sc. Valentini Majdenić na ukazanom povjerenju i pruženoj pomoći tijekom izrade diplomskog rada.

Zahvaljujem se svim učiteljima i učenicima koji su mi pomogli provesti kvalitetno istraživanje.

Od srca se zahvaljujem svojoj majci i ostatku obitelji na pruženoj potpori tijekom studija.

Sažetak

O dječjim časopisima se u današnje vrijeme malo govori. Nekada su bili važan dio odrastanja svakoga djeteta. Iz tih razloga odlučila sam provjeriti čitaju li učenici od 1. do 4. razreda dječje časopise te koriste li ih učitelji razredne nastave. Prikazat ću rezultate istraživanja za svaki razred i za učitelje. Prije istraživanja navedeni su ostali mediji te dječji časopisi od 19. stoljeća pa do danas. Svaki časopis je ogledalo svoga vremena i prikazuje kakvo je nekada bilo stanje u svijetu, odnosno Republici Hrvatskoj.

Hrvatska je bogata starim i novim dječjim časopisima, ali je njihova upotreba u posljednje vrijeme sve manja. Važno je poticati učenike na čitanje dječjih časopisa jer oni odgajaju, obrazuju i zabavljaju djecu.

Summary

Nowadays, there is not enough talk about children's magazines. They used to be an important part of every child's development. For those reasons, I have decided to check if students from 1st-4th grade read children's magazines and if primary school teachers use them. I am going to present the research results for each class and for the teachers. Before the research, other media and children's magazines from the 19th century until now are listed. Each magazine is a mirror of its time and shows the past situations in the world, precisely in Croatia.

Croatia is rich in old and new children's magazines, but their usage has lately become smaller. It is important to encourage students to read children's magazines because they raise, educate and entertain children.

Ključne riječi: mediji, dječji časopisi, razredna nastava

Sadržaj

UVOD.....	1
1. MEDIJI.....	2
2. DJECA I MEDIJI	6
3. HRVATSKI DJEČJI ČASOPISI OD 1864. DO 1950. GODINE	9
3.1. Časopisi.....	12
3.1.1. Bosiljak.....	12
3.1.2. Zlatni orasi	13
3.1.3. Smilje	13
3.1.4. Hrvatska omladina.....	14
3.1.5. Ljiljan	14
3.1.6. Mali dobrotvor	15
3.1.7. Anđeo čuvar	15
3.1.8. Mladi Istran	16
3.1.9. Milodarke	17
3.1.10. Haaviv – Proljeće	17
3.1.11. Čarobno vrelo	18
3.1.12. Mladi Hrvat.....	18
3.1.13. Dječji vjesnik.....	18
3.1.14. Dječji vjenčić.....	19
3.1.15. Vesela mladež.....	19
3.1.16. Mladi stražar.....	19
3.1.17. Mala mladost.....	19
3.1.18. Mali Istranin.....	20
3.1.19. Dječje novine	20
3.1.20. Vrtić	21
3.1.21. Dječje kolo	21
3.1.22. Ustaška uzdanica	21
3.1.23. Pionir	22
3.1.24. Istarski pionir	22
4. DOPRINOS DJEČJIH ČASOPISA RAZVOJU HRVATSKE DJEČJE KNJIŽEVNOSTI	24
5. PEDESETE I ŠEZDESETE GODINE DVADESETOG STOLJEĆA	26
5.1. Modra lasta	26

5.2.	Plavi vjesnik	27
6.	SEDAMDESETE I OSAMDESETE GODINE.....	28
6.1.	Smib.....	28
6.2.	Maslačak: dječja revija	29
6.3.	Mendo	30
6.4.	Radost.....	30
6.5.	Prvi izbor.....	32
7.	RECEPCIJA DJEČJIH KNJIŽEVNIH ČASOPISA KOD BUDUĆIH UČITELJA I ODGOJITELJA	33
8.	DJEČJI ČASOPISI U RAZREDNOJ NASTAVI	35
8.1.	ALFA.....	35
8.2.	Školska knjiga	36
8.3.	PROFIL	37
9.	ANKETA.....	38
9.1.	Predmet istraživanja.....	38
9.2.	Cilj istraživanja.....	38
9.3.	Zadaće istraživanja	38
9.4.	Analiza ankete	40
9.5.	Zaključno razmišljanje o rezultatima učeničke ankete.....	66
9.6.	Zaključno razmišljanje o rezultatima istraživanja na učiteljima razredne nastave	73
	ZAKLJUČAK.....	74
	LITERATURA.....	75
	PRILOZI	77

UVOD

U ovome radu pisat ću o dječjim časopisima te koliko ih učenici i učitelji u današnje vrijeme koriste. Rad ću uvesti navođenjem ostalih medija, a nakon toga posebnu pozornost posvećujem dječjim časopisima od prvih koji su se pojavili. Tijekom 19., 20. i 21. stoljeća izlazili su brojni časopisi. Neki su kratko izlazili, a neki su se održali duže vrijeme.

U Nastavnome planu i programu za osnovnu školu propisana je tema, ključni pojmovi i obrazovna postignuća za upoznavanje s dječjim časopisima. Učenike se prema Nastavnome planu i programu s dječjim časopisima upoznaje tek u drugom razredu osnovne škole, no već i u prvom razredu učitelji koriste dječje časopise kao dodatne materijale za nastavu. Najveća pozornost se posvećuje stripovima koji se nalaze u dječjim časopisima.

Važno je učenike poticati na čitanje dječjih časopisa budući da su oni namijenjeni i odgoju i obrazovanju djece. Omogućuju im intelektualni razvoj kroz zanimljive sadržaje. Moramo poznavati intelektualno – emocionalni razvoj učenika kako bismo im ponudili odgovarajuće časopise. Idući od jednostavnijih ka složenijima, učenici će postupno povećavati svoje primateljske mogućnosti.

Ovim diplomskim radom ispitat ću čitaju li učenici od 1. do 4. razreda dječje časopise, koje, što im je zanimljivo, posjećuju li školsku knjižnicu i čitaju li časopise na internetu. Također ću ispitati i učitelje razredne nastave koriste li dječje časopise tijekom nastave, za koje aktivnosti te potiču li učenike na čitanje časopisa.

1. MEDIJI

Pojam medij (dolazi od imenice medium, od lat. *medius* što znači srednje, posredujuće) odnosi se na svaki izraz, kanal komunikacije koji je posrednik nekog značenja. U širem, netehnološkom značenju, mediji su svi oblici komunikacije koji prenose određene kodove komunikacije putem nekog kanala; tako se govor, pisanje, geste, izrazi lica, odjeća, gluma i ples, pa i prometni znakovi smatraju medijima komunikacije. U užem, tehnološkom značenju, mediji su sredstva komunikacije omogućena tehnološkim razvojem i institucijama povezanim s tim tehnologijama. Digitalni mediji i Mreža dovode u pitanje definiciju medija. Riječ je o medijima koji više nisu mediji u institucionalnom smislu, a njihovi proizvodi nisu proizvodi institucija. Medijski studiji razlikuju masmedije ili medije masovne komunikacije kao što su tisak, radio i televizija od komunikacijskih medija kao što su telefon i telegraf. Masmediji komunikaciju oblikuju kao komunikaciju od centra prema periferiji, komunikacijski mediji omogućavaju izravnu komunikaciju korisnika. Mreža je prvi medij koji je komunikacijski i masmedij.¹

Definicija medija Zakona o medijima Republike Hrvatske glasi: „Mediji su: novine i drugi tisak, radijski i televizijski programi, programi novinskih agencija, elektroničke publikacije, teletekst i ostali oblici dnevnog ili periodičnog objavljivanja urednički oblikovanih programskih sadržaja prijenosom zapisa, glasa, zvuka ili slike. Mediji nisu knjige, udžbenici, bilteni², katalozi ili drugi nositelji objavljivanja informacija koji su namijenjeni isključivo obrazovnom, znanstvenom i kulturnom procesu, oglašavanju, poslovnoj komunikaciji, unutarnjem radu trgovačkih društava, zavoda i ustanova, udruga, političkih stranaka, vjerskih i ostalih organizacija, školska glasila, 'Narodne novine' Republike Hrvatske, službena glasila jedinica lokalne i područne samouprave i ostala službena priopćenja, plakati, letci, prospekti i transparenti, te video stranice bez žive slike i druge besplatne obavijesti, osim ako ovim Zakonom nije drukčije propisano.“³

Jedna skupina znanstvenika, ali i zakonodavaca, u masovne medije svrstava one koji informiraju. Druga skupina američkih znanstvenika, u masovne medije uvrštava i knjige, film, nosače zvuka, itd. Shirley Biagi je definirala industriju masovnih medija kao pojam koji

¹ Peović Vuković, K. (2012.). *Mediji i kultura; Ideologija medija nakon decentralizacije*, (str. 77.-78.). Zagreb: Naklada Jesenski i Turk

² bilten (tal. preko franc. bulletin i njem.). 1. Kratak izvještaj; priopćenje. 2. Povremena publikacija (os. s izvještajem o radu neke organizacije)

³ Malović, S., Maletić, F., Vilović, G., Kurtić, N. (2014.). *Masovno komuniciranje*, (ur.) Malović, S., Zagreb : Golden marketing; str. 70.

obuhvaća novine, magazine, radio, televiziju, filmove, nosače zvuka i knjige (danas i internet). Uporaba pojma industrije uključuje činjenicu kako je cilj masovnih medija u Americi financijski uspjeh. Mediji su više nego biznis. Oni su ključna institucija u našem društvu. Utječu na kulturu, potrošačke običaje, politiku, naša vjerovanja, ukuse, interese i ponašanje.⁴

Mi ćemo se držati definicije masovnih medija u smislu Zakona o medijima, ali nećemo zanemariti ulogu i značenje ostalih medija, poput filma, knjige ili nosača zvuka.

Danas se javlja veliki utjecaj medija. Najstariji medij jest tisak. To su knjige, novine, časopisi, stripovi, itd. Tisak se razvio zahvaljujući izumu tiskarskog stroja, a prije izuma knjige su se pisale i prepisivale ručno. To je trajalo jako dugo i bio je zahtjevan posao. Pisalo se na pergameni, životinjskoj koži, i papiru. Oboje je bilo skupo. Tiskarski stroj izumio je 1450. godine Johannes Gutenberg. Prva tiskana knjiga 1455. godine u Njemačkoj bila je Biblija. Zahvaljujući izumu tiskarskog stroja knjige su se počele brzo i relativno jeftino umnožavati te su se ljudi više i brže opismenjivali. Tiskati se mogu slike i tekst, a tiska se određenim pismom i jezikom. Može se tiskati u crno – bijeloj tehnici ili u color tehnici. I danas postoji veliki broj tiskanih medija kao što su časopisi, novine, magazini i slično. Ipak utjecajni su elektronički, odnosno suvremeni mediji.

Knjige su najstariji masovni medij. Prvi su knjige na papiru tiskali Kinezi, a prva poznata, tiskana ručno, knjiga potječe iz 868. godine i naziva se Dijamantna Sutra. Prva tiskana knjiga, na uglatoj glagoljici, kod nas je Misal po zakonu rimskoga dvora iz 1483. godine. Prvo hrvatsko književno djelo objavljeno na latinici bila je Judita, Marka Marulića iz 1521. godine.

Časopisi su serijska publikacija koja izlazi u redovitim vremenskim razmacima i najčešće sadržajem pokriva određeno područje znanosti, kulture, politike, umjetnosti i sl., a izdaje se za unaprijed utvrđen krug čitatelja koje povezuje interes za neku temu. Pokreće se s namjerom da izlazi trajno, iako to nije slučaj sa svim časopisima. Časopis može biti tjednik, mjesečnik, tromjesečnik, polugodišnjak ili godišnjak. Časopisi za djecu su prilagođeni dječjoj dobi i sadrže teme koje su zanimljive djeci, a časopisi za odrasle sadrže teme iz svijeta odraslih. Časopisi su većeg opsega, iscrpniji i imaju zanimljivije obrade pojedinih tema od novina. Razlikujemo opće ili popularne časopise (namijenjene najširem krugu čitatelja) i

⁴ Malović, S., Maletić, F., Vilović, G., Kurtić, N. (2014.). *Masovno komuniciranje*, (ur.) Malović, S., Zagreb : Golden marketing; str. 71.

specijalne časopise (namijenjene specijalnom krugu čitatelja). Razlika između knjige, časopisa i novina je ta što se knjige objavljuju s ciljem da više neće izlaziti, časopis se objavljuje s ciljem da izlazi konstantno, više puta, a obrađuje pojedinu temu i novine izlaze svaki dan i objavljuju svakodnevne vijesti, oglase i novosti iz života ljudi.

Novine su poslije radija najdostupniji medij i jedan od najkorištenijih medija. One donose razne informacije koje se tiču svakodnevnih informacija, ali se zadržavaju na ozbiljnijim informacijama. U njima se nalaze i sportske novosti te novosti o poznatima. Po istraživanju iz 2005. godine najčitanija dnevna novina je Jutarnji list, zatim Večernji list, Slobodna Dalmacija, 24 sata, itd.⁵

Radio je suvremeni elektronički medij nastao krajem 19. stoljeća. To je slušni, tj. auditivni medij kojega danas još uvijek slušaju milijuni ljudi, iako je njegova popularnost manja nego prije.

Televizija je medij koji se bazira na bežičnom prijenosu pokretne slike na daljinu u obliku električnog signala. Jače se počela razvijati nakon 2. svjetskog rata i vrlo brzo je postala najutjecajniji medij.⁶ To je danas medij s kojim odrastamo. Masovni medij koji više od drugih medija naglašava ljudsku potrebu da zapažamo kako drugi promatraju svijet oko sebe. Televizija zahtijeva veću pozornost nego radio, iako je osmišljena kao radio sa slikama. Televizija je na vrhuncu svoje razvoje faze što pokazuju brojna istraživanja.⁷

Internet se počeo širiti u drugoj polovici 90-ih godina 20. stoljeća. Za razvoj interneta kakvog danas poznajemo najzaslužniji je engleski istraživač Tim Berners – Lee koji je 1991. godine započeo World Wide Web. Internet je svjetska mreža međusobno umreženih računala, tj. servera pomoću kojih pristupamo na njima pohranjenim raznim podacima. Funkcionira pomoću poveznica koji su isprepleteni i sadržajno povezani. Koristi se putem računala, iako u sebi objedinjuje i računalo, i televiziju, i radio. Internet nam pruža mnogo više mogućnosti nego bilo koji drugi medij.⁸

⁵ Čepo, D. (2015.). *Mediji*. Pribavljeno 29.5.2017. sa <https://www.pravo.unizg.hr/download/repository/%5B12%5D/mediji-konacno.ppt>

⁶ Sučević, M. (2007.). *Digitalni nastavni materijali:Hrvatski jezik : Povijest i razvoj medija*. Pribavljeno 28.5.2017. sa http://www.skole.hr/nastavni-materijali/materijal?nm_action=get_materijal_detaljno&id=25

⁷ Malović, S., Maletić, F., Vilović, G., Kurtić, N. (2014.). *Masovno komuniciranje*, (ur.) Malović, S., Zagreb : Golden marketing; str. 193.

⁸ Sučević, M. (2007.). *Digitalni nastavni materijali:Hrvatski jezik : Povijest i razvoj medija*. Pribavljeno 28.5.2017. sa http://www.skole.hr/nastavni-materijali/materijal?nm_action=get_materijal_detaljno&id=25

Po vremenu nastanka medije dijelimo na klasične ili tradicionalne i moderne ili suvremene medije. Klasični mediji su knjige, novine i časopisi koji su vezani uz tisak i tiskarsku proizvodnju. Suvremeni mediji su film, radio, televizija, brošure, plakati, računalo i internet vezani uz izum elektronike. S obzirom na način prenošenja obavijesti medije dijelimo na vizualne (sve vrste tiskovina : knjige, časopisi, novine, plakati, stripovi, nijemi filmovi), auditivne (radio i drugi prijenosnici zvuka) te audiovizualne (zvučni filmovi i televizija).

Mediji nam mogu poslužiti za dobre, ali ponekada i za loše svrhe. Televizija, računalo i internet snažno utječu na ljudsku svijest. Poruke koje mediji prenose utječu na nas i naš život. Filmovi s nasilnim sadržajima mogu utjecati na nas tako što usvajamo uvjerenja da je svijet oko nas okrutan i opasan ili ljudi pokušavaju izvršavati ono što vide na televiziji. U svemu što koristimo od medija trebali bismo biti umjereni.

2. DJECA I MEDIJI

Djeca su populacija u dobi do 15. godine, a to se životno doba preciznije dijeli u četiri razdoblja: rano djetinjstvo koje traje do šeste godine, djetinjstvo srednje dobi koje traje od šeste do desete godine i kasno djetinjstvo od desete do dvanaeste godine. Predmet proučavanja ovoga rada su djeca ranog djetinjstva. Za svako dijete potrebna je socijalizacija koja se odvija učenjem. Pritom veliku ulogu igra utjecaj okoline. Tako imamo primarne i sekundarne faktore socijalizacije. Primarni faktori su roditelji i vršnjaci, a sekundarni socijalizacijski faktori su škola, crkva, mediji te radna sredina. Potencijalni utjecaj medija počinje od najranije životne dobi. Djeca u većoj mjeri koriste medije koje njihovi roditelji koriste.⁹

U Hrvatskoj od kraja osamdesetih godina prošloga stoljeća raste broj tiskanih medija. Broj naslova dnevnika, tjednika, magazina i časopisa popeo se sa 600 na 3000. To se ne može reći i za tisak za djecu i mladež. Danas se može pronaći tek nekoliko takvih medija. Iz tih razloga djeca posežu za medijima koje koriste njihovi roditelji npr. sportske ili tzv. ženske časopise. U usporedbi s ostalim medijima, najgledanija je televizija, zatim slušanje radija i tek na trećem mjestu čitanost tiskovina.¹⁰

Djeca su često čitala ono što su im čitali roditelji i tako ulazila u realni svijet dok su djeca Prvog svjetskog rata bila zaštićena jer su škola i obitelj išli za ciljem da podčinjeni članovi obitelji ne postanu prepametni ni previše samostalni.¹¹

Tiskani mediji, u koje se ubrajaju časopisi, novine i knjige pripadaju u grupu individualnih medija. Djeca se od najranije dobi susreću s tiskanim medijima i to u obliku slikovnica i ilustriranih časopisa koje im u najranijoj dobi nude roditelji. Polaskom u školu pojavljuju se časopisi koje nudi škola. Časopisi u školi su za zabavu, ali i za edukaciju. Također veliki utjecaj na djecu ima i crkva, a time i vjerski časopisi za djecu koji utječu na sve aspekte svakodnevnog života djece. U kasnijoj dobi djeca sama biraju časopise prema vlastitim afinitetima. Svi časopisi za djecu i mlade zadovoljavaju njihove potrebe za informiranjem, zabavom, edukacijom, savjetima u različitim područjima, razvijanjem

⁹ Ilišin, V., Marinović Bobinac, A., Radin, F. (2001.). *Djeca i mediji*, (ur.) Ilišin, V., Zagreb: Institut za društvena istraživanja u Zagrebu; str. 11.-13.

¹⁰ Ilišin, V., Marinović Bobinac, A., Radin, F. (2001.). *Djeca i mediji*, (ur.) Čulek, P., Zagreb: Institut za društvena istraživanja u Zagrebu; str. 30.

¹¹ Javor, R. (2010.). Pedagoške paradigme u hrvatskim dječjim časopisima između dvaju svjetskih ratova. U Batinić, Š. (ur.), *Zbornik u povodu 60. obljetnice Odjela za djecu i mladež Gradske knjižnice* (str. 14.). Zagreb: Knjižnice grada Zagreba

socijalnih odnosa, bijega iz stvarnosti, itd. Časopisi su dopuna školskoga gradiva i služe za zabavu i poticaj dječjem stvaralaštvu.¹²

Mediji razvijaju intelekt, emocije, mišljenja, kod mladih potiču radoznalost, poučavaju, ubrzavaju procese, stvaraju veći stupanj identifikacije, pobuđuju emocije, intenzivnije upućuju na pozitivne vrijednosti, šire multikulturalnost itd.¹³

Sve što znamo o društvu i svijetu, znamo preko medija. Oni utječu na sadržaje koji se njima prenose. Nije jednako prikazati informaciju časopisom i televizijom. Televizija omogućuje drukčije opažanje od onoga koje nudi tiskati tekst.¹⁴

U časopisima su se događale velike promjene kako u teoriji tako i u praksi. U prvom desetljeću 20. stoljeća počinju se razumijevati djetetove karakteristične i specifične potrebe na koje dijete ima pravo. Jedna od takvih potreba je igra. Igra kao tema se počinje javljati sve više 20-ih i 30-ih godina. Od djece se počela tražiti suradnja u časopisu, dopunjavanje tekstova i slično. Model poslušnog i pokornog djeteta pretvara se u model aktivnog, samostalnog i samosvjesnog djeteta.¹⁵

Najstariji dječji časopisi zanimljivi su prije svega kao građa za proučavanje početaka naše dječje književnosti. Mnoge hrvatske dječje časopise osnivali su učitelji kako bi djeci pružili primjeren sadržaj.

Dječji časopisi su poticaj učenicima za buduće čitanje, čime se ostvaruje određena recepcija književnih, likovnih i edukativno-spoznajnih sadržaja. Radi razvoja čitalačkih navika i dječje kreativnosti zadatak svakoga učitelja je objašnjavanje i osvještavanje vrijednosti dječjih časopisa roditeljima koji imaju sve manje vremena u razmišljanju o književnom odgoju djece. Roditelje treba upoznati s velikim bogatstvom doživljaja tijekom zajedničkog čitanja s djecom i motivirati ih da kupuju dječje časopise i zajedno ih s njima čitaju. To je ujedno i jedan od načina zbližavanja s djetetom i odvajanja od televizije i

¹² Ilišin, V., Marinović Bobinac, A., Radin, F. (2001.). *Djeca i mediji*, Zagreb: Institut za društvena istraživanja u Zagrebu; str. 120

¹³ Smajić, D., Majdenić, V. (2015.). Medijska pismenost, mediji kao prijenosnici humanih poruka, ideja, vrijednosti. U Mikić, K. (ur.), *Dijete i jezik danas: Dijete i mediji: Zbornik sa znanstvenoga skupa s međunarodnim sudjelovanjem* (15.str.). Osijek :Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

¹⁴ Smajić, D., Majdenić, V. (2015.). Medijska pismenost, mediji kao prijenosnici humanih poruka, ideja, vrijednosti. U Mikić, K. (ur.), *Dijete i jezik danas: Dijete i mediji: Zbornik sa znanstvenoga skupa s međunarodnim sudjelovanjem* (21.str.). Osijek :Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

¹⁵ Javor, R. (2010.). Pedagoške paradigme u hrvatskim dječjim časopisima između dvaju svjetskih ratova. U Batinić, Š. (ur.), *Zbornik u povodu 60. obljetnice Odjela za djecu i mladež Gradske knjižnice* (str. 16.-18.). Zagreb: Knjižnice grada Zagreba

računala. Osvješćivanjem tih potencijala i poticanje djece, roditelja i učitelja za čitanje omogućit ćemo dječjim časopisima dug i sretan život kakav i zaslužuju.¹⁶

¹⁶ Javor, R. (2010.). Časopisi – skriveno blago najstarije dječje knjižnice u Hrvatskoj. U Čičko, H. (ur.), *Zbornik u povodu 60. obljetnice Odjela za djecu i mladež Gradske knjižnice* (str. 43.). Zagreb: Knjižnice grada Zagreba

3. HRVATSKI DJEČJI ČASOPISI OD 1864. DO 1950. GODINE

U Hrvatskoj se od 1864. godine do kraja Drugog svjetskog rata pojavljuje preko dvadeset dječjih časopisa. Neki od njih su imali više ili manje uspjeha te dulji ili kraći vijek izlaženja. 1864. je tiskan Filipovićev „Bosiljak“ kao prvi dječji časopis. Ivan Filipović bio je učitelj i dječji pisac. O dječjim časopisima iz toga vremena Nacionalna i sveučilišna knjižnica nema kataloge ni popise, a većina ih nije uvrštena ni u bibliografije. Autorica navodi (Pašagić, 2003.) kako su korišteni nakladnički katalozi iz prošlog stoljeća, bibliografije radova pojedinih književnika, čitani oglasi izdavača u književnim časopisima, književne kritike, itd. Često je pod jednim naslovom stavljano u omot više časopisa, ili su dva dječja časopisa imala istu signaturu. Mnogim časopisima godišta nisu kompletna ili nedostaje cijelo jedno godište pa se ne zna jesu li časopisi prestali izlaziti ili nisu sačuvani. Stoga postoji mogućnost da je bilo i više časopisa koji su se ugasili nakon prvih brojeva te se za njih ne zna.

U vrijeme kada je Filipović pokrenuo „Bosiljak“ u Hrvatskoj je bio veliki postotak nepismenosti u nižim društvenim slojevima i germanistički orijentiranom građanstvu. Filipović se ipak odvažio na izdavanje dječjeg lista koji nije obećavao materijalnu dobrobit već ga je mogao financijski uništiti. Također nije dobio nikakvo priznanje za svoj rad, jer dječji list na hrvatskom jeziku nitko nije smatrao kulturnim događajem vrijednim pažnje. „Bosiljak“ kao ukusno dizajniran časopis, izlazio je dvije godine. Početkom trećeg godišta Filipović ga je predao knjižaru Lavoslavu Hartmanu, ali je zadržao uredništvo časopisa. Tako je „Bosiljak“ izlazio još dodatne dvije godine i nakon toga se ugasio.

Dvije godine nakon toga učitelj Ljudevit Tomšić pokrenuo je u Karlovcu list „Zlatni orasi“ koji je u Zagrebu tiskao Ljudevit Gaj. Tada je to bio jedini dječji list u Hrvatskoj od kojega su izašla samo dva broja jer je Ljudevit Tomšić premješten u Zagreb. Iste godine, 1873., Tomšić tiska „Bršljan“, a mjesec dana prije izlazi i Ivkančevo „Smilje“. „Smilje“ je izlazilo sve do 1945. godine, a „Bršljan“ je nakon prva tri godišta prestao izlaziti. Četvrto godište se pojavilo 1889. godine i od tada redovito izlazi do 1903. godine. Nakon Tomšićeve smrti uređuje ga njegova snaha Marija Tomšić.¹⁷

List zabave i pouke, „Hrvatska omladina“, izašao je 5. kolovoza 1885. godine u Samoboru. List je imao šanse da se razvije u dobar dječji časopis, jer je njegov urednik,

¹⁷ Pašagić, B. (2003.). *Hrvatski dječji časopisi od 1864. do 1950. godine*, Zagreb: Udruga umjetnika „August Šenoa“, str.5.-7.

nakladnik i izdavaatelj, Josip Milanković, kao suradnike okupio veliki broj poznatih spisatelja. Zbog financijskih poteškoća, ugasio se nakon šestog broja u prvom godištu.

1895. godine pojavila su se dva dječja časopisa. 1. siječnja u Karlovcu, Stjepan Širola pokrenuo je „Ljiljan“, a Franjo Bartuš u Zagrebu „Mali dobrotvor“. „Ljiljan“ je izlazio četiri godine, a „Mali dobrotvor“ do 1912. godine u sedamnaest godišta.

Godine 1901. izašao je prvi broj lista za katoličku omladinu „Anđeo čuvar“. Župnici su ga širili među mladima te je imao dovoljno pretplatnika. Održao se sve do 1944. godine, unatoč financijskim teškoćama.

„Mladi Istran“ pojavio se na Lošinju 1906. godine. Pokrenuo ga je Josip A. Kraljić, ali je nekoliko godina kasnije predao uredništvo Viktoru Caru Eminu. List mijenja naziv u „Mladi Istranin“ i izlazi do 1912. godine u Opatiji.

Godine 1913. Rudolfo Franjin Magjer pokreće u Osijeku dječji list „Milodarke“ koji je izašao u samo pet brojeva.

1922. godine izlazi list židovske djece „Haaviv-Proljeće“, a 1923. godine u Zagrebu izlazi „Vrelo“ kojega je pokrenuo Zlatko Špoljar, sve do 1937. godine. Već sljedeće 1924. godine izlazi novi dječji časopis u Zagrebu, „Mladi Hrvat“, ali se iste godine i ugasio.

Godine 1926. izlaze dva dječja časopisa. „Dječji vjenčić“ u Koprivnici čiji je stvarni urednik bio Stjepan Širola, ali se nakon drugog broja ugasio i „Vesela mladež“ u Zagrebu koja se ugasila nakon jednog broja, s urednikom A. Singerom.

Časopis „Mladi stražar“, čiji je izdavač bio Izvršni odbor Jadranske straže, izlazio je u tri godišta, a urednici su mu bili Rikard Katalinić Jeretov i Ivo Lahman u prvom godištu, a u druga dva R. Katalinić Jeretov i Viktor Car Emin. List je tiskan ćirilicom i latinicom, ekavicom i ijekavicom, ali je bio dobar časopis. Ugašen je u razdoblju od 1931. pa do rata.

List „Mali Istranin“ čiji su urednici Ernest Radetić i Josip A. Kraljić, izlazio je u dvanaest godišta do 1941. godine. „Mala mladost“ izlazila je u dvanaest godišta gdje je do desetog godišta urednik bio Luka Perinić, a u preostala dva Kuzma Moskatelo. 1942. prestaje izlaziti. „Dječje novine“ uređivao je B. Vračarević, a pretpostavlja se kako je časopis prestao izlaziti 1931. godine.¹⁸

¹⁸ Pašagić, B. (2003.). *Hrvatski dječji časopisi od 1864. do 1950. godine*, Zagreb: Udruga umjetnika „August Šenoa“, str.7.-8.

„Dječje kolo“, prilog časopisu „Dom i škola“, počeo je izlaziti 1932. godine u Zagrebu čiji je urednik bio Josip Butorac. Izlazio je u osam godišta, sve do 1939. godine. „Vrtić“ je počeo izlaziti početkom školske godine 1931./32. u Zagrebu. Pokrenuo ga je vlč. g. Dr. Marko Klarić, u Zagrebu. List je stavio pod zaštitu sv. Terezije od Maloga Isusa kako bi sv. Terezija njegovala dobru djecu. Časopis je do 1936. izlazio u Zagrebu, a nakon toga je preseljen u Sarajevo gdje je izlazio do 1945. godine. „Vrtić“ je bio rasprostranjen među hrvatskom katoličkom djecom. 1. svibnja 1946. godine izlazi „Istarski pionir“ koji se održao dva godišta.

Osim dječjih časopisa, namijenjenih djeci od vrtićke dobi do dvanaest godina, u Hrvatskoj su izlazili i omladinski časopisi. Neki od omladinskih časopisa su „Krijes“, „Anđeo čuvar“ te „Vrtić“. Za odrasliju mladež izlazili su „Mladi radiša“, „Mladi seljak“, „Mladi radnik“, „Vjerni drug“, „Pobratim – zabavni i poučni list za odrasliju mladež“ i mnogi drugi.

„Časopisi u Hrvatskoj izlaze razmjerno kratko vrijeme. To je svakako znak niza nepovoljnih okolnosti, prije svega opće poznatih činjenica, da su hrvatske zemlje bile politički odijeljene, da je građanstva u pravom smislu jedva bilo kod nas i da je ono bilo dijelom strano po porijeklu i po kulturi, da je napokon kod nas književni rad bio toliko nerazvijen, o naučnom da ne govorimo, te razmjerno dugo nije bilo potrebe, da se putem časopisa, u kratkim vremenskim razmacima, iznose novi radovi i daju obavijesti u književnosti i nauci. Razumljivo je da je najviše bilo književnih časopisa, oni su imali osobito značenje u stvaranju književnosti, ali i u podizanju obrazovanja. To su kroz više desetogodišta bili ne samo književni nego i zabavni i poučni časopisi s općim prosvjetnim zadacima.“¹⁹

Iznenadujuće je što je bilo toliko izdavača koji su se odvažili na izdavanje dječjeg časopisa iako je u Hrvatskoj bilo mnogo nepismenih. U početku su mnogi časopisi izlazili u Zagrebu, a tek kasnije izlaze u Karlovcu, Malom Lošinj, Osijeku, Splitu, Opatiji i Koprivnici. Mali broj časopisa se uspio prodati i zbog toga se smatra kako se veliki broj časopisa samo pojavio i nestao, jer se nisu mogli održati bez potpore.²⁰

¹⁹ Enciklopedija Jugoslavije, sv.2, str.537

²⁰ Pašagić, B. (2003.). *Hrvatski dječji časopisi od 1864. do 1950. godine*, Zagreb: Udruga umjetnika „August Šenoa“, str.8.-10.

3.1. Časopisi

3.1.1. Bosiljak

„Bosiljak“, list za mladež, čiji je urednik Ivan Filipović, tiskan je u Zagrebu 10. listopada 1864. godine u Knjigotiskarni Dragutina Albrechta. To je bio prvi dječji časopis u Hrvatskoj. Filipović u časopisu navodi kako je namijenjen omladini, kako će ih poučavati dajući im umni napredak, razvoj ljubavi prema rodu i domu i da ih jača u svakom djelovanju i nastojanju. U prvoj godini izlaza tiskano je 14 svezaka, a u drugoj, trećoj i četvrtoj po 24 sveska, nakon čega je prestao izlaziti.

Sadržaj časopisa uključivao je umjetne i narodne pjesme, veće i manje pripovijetke, bajke, priče, basne (arapske, indijske, perzijske, ruske, češke, poljske), povijesne, zemljopisne, statističke i živopisne crtice, prirodoslovlje, poljoprivredno gospodarstvo, kućanstvo, obrtnost, razne poučne članke, igrokaze, životopise (Nikola Šubić Zrinjski, Gjuragj Washington, Dragutin Rakovac), narodne poslovice i zagonetke i ostale sitnice. U trećoj godini navodi kako će porasti cijena, ali će biti ilustracija u časopisu.²¹

U prvom broju časopisa u rubrici „Sitnice“ pojavljuje se prijevod Robinsona Krusoa. U časopisu su se u nekoliko brojeva pojavljivali prijevodi s engleskoga jezika usprkos dominaciji njemačkoga jezika u to vrijeme. Tako je „Bosiljak“ bio spoj svoje kulture i drugih kultura i mjesto njihova dijaloga. Hrvatsko-engleske književne i kulturne poveznice su u prvom tečaju „Bosiljka“ prisutne na više načina. Nisu broje, no nisu ni zanemarive. „Bosiljak“ je dao poseban iskorak u razvoju dječje književnosti i u upoznavanju s drugim kulturama i književnostima za djecu.²²

Časopis nije doživio svoje peto godište budući da je bilo malo pretplatnika i interesa za časopis. U sva četiri godišta izašlo je 86 brojeva, a zadnji broj nosi datum 15.12.1868.²³

²¹ Pašagić, B. (2003.). *Hrvatski dječji časopisi od 1864. do 1950. godine*, Zagreb: Udruga umjetnika „August Šenoa“, str.11.-17.

²² Javor, R. (2010.). Tragovi englesko – hrvatskih veza u Bosiljku – prvi tečaj. U Narančić Kovač, S., Milković, I. (ur.), *Zbornik u povodu 60. obljetnice Odjela za djecu i mladež Gradske knjižnice* (str. 41.). Zagreb: Knjižnice grada Zagreba

²³ Pašagić, B. (2003.). *Hrvatski dječji časopisi od 1864. do 1950. godine*, Zagreb: Udruga umjetnika „August Šenoa“, str.18.

3.1.2. Zlatni orasi

Časopis „Zlatni orasi“ izdavao je i uređivao Ljudevit Tomšić u Karlovcu 1870. godine. Prvi broj izašao je 1. veljače 1870. godine na osam stranica. Namjera je bila u časopisu iznijeti poučne i zabavne priče. Sljedeći broj je izašao 20. ožujka 1870. godine. Nakon šestog broja časopis se ugasio budući da se Tomšić prebacio u Zagreb na mjesto učitelja, ali je sudjelovao u osnivanju časopisa „Smilje“, a 1873. počeo je izdavati dječji list „Bršljan“.

U navedenih šest brojeva objavljeno je ukupno 13 pripovijedaka, jedna basna i jedna priča, te 5 crtica. Radovi su bez naznake autorstva, a jednu priču je potpisao And. Dobrotin, te po jednu pripovijetku Mijo Špoljar i Ivan Tomšić.

3.1.3. Smilje

Slika 1. Smilje

Zabavno-poučni list sa slikama, najpoznatiji je hrvatski dječji časopis koji je ujedno imao i najdulji vijek. Izašao je 1. svibnja 1873. godine u nakladi Hrvatskog pedagoško-književnoga zbora. Prvi urednik bio mu je Vjekoslav Zabož Maržik. Sljedeće godine uredništvo preuzima Tomislav Ivkanec koji ostaje na čelu do 7. broja 40. godišta.

Od 8. broja 40. godišta uredništvo preuzima Josip Škavić i ostaje do kraja 40. godišta. Tada se u „Smilju“ javlja proza Josipa Kozarca, Ljudevita Krajačića, Zofke Kvedera, Karola Dukata i Josipa Radoševića. 46. godište preuzima Ljudevit Krajačić.

Godine 1932. Zlatko Špilar u „Smilje“ uključuje i svoj časopis „Vrelo“ pa se i on javlja kao urednik, a časopis dobiva ime „Smilje-Vrelo“. Ta promjena nije dugo potrajala, a Ljudevit Krajačić ponovno sam uređuje list do 67. godišta kada ga zamjenjuje učiteljica Zora Ruklić. U 71. godištu urednikom postaje Mato Božičević. Časopis „Smilje“ je najdugovječniji dječji časopis, a kako navodi autorica (Pašagić, 2003.) po mišljenju suvremenika i najznačajniji.²⁴

3.1.4. Hrvatska omladina

Izašao je u Samoboru 5. kolovoza 1885. godine. Urednik, nakladnik i izdavatelj bio je Josip Milaković, a časopis je tiskan u Zagrebu. U časopisu je bilo lijepih crno-bijelih crteža. Prvo godište je imalo pjesme, pripovijesti, pouke, vjekopise i nekrologe, zagonetke, smješice, rebuse i dopise uredništva.

Časopis je namijenjen djeci nižih razreda osnovne škole, bez obzira na naziv „Hrvatska omladina“. Časopis nije dugo izlazio vjerojatno zbog financijskih teškoća. Zadnji broj je izašao u Zagrebu 1. srpnja 1886. godine.

3.1.5. Ljiljan

Prvi broj izdan je u Karlovcu 1895. godine, a uredio ga je Stjepan Širola. Svaki mjesec izlazio je po jedan broj časopisa. U časopisu su objavljivane pjesme, pripovijetke, priče, basne, pouke, opisi, zagonetke pošalice, rebusi i ostalo. Četvrto godište časopisa izašlo je u 10 brojeva i nakon toga se ugasio.

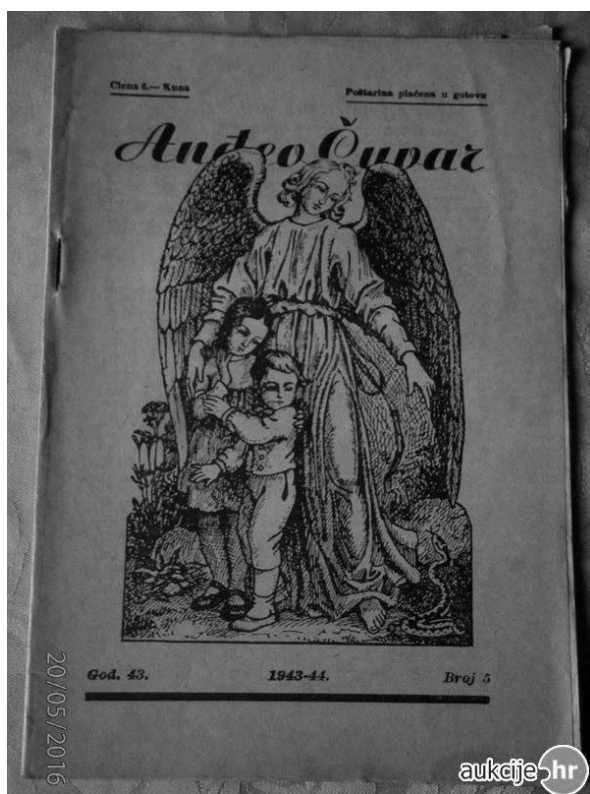
²⁴ Pašagić, B. (2003.). *Hrvatski dječji časopisi od 1864. do 1950. godine*, Zagreb: Udruga umjetnika „August Šenoa“, str.19.-22.

3.1.6. Mali dobrotvor

Zabavno-poučni list hrvatskoj mladeži tiskao je C. Albrecht 1. prosinca 1895. godine u Zagrebu. Osnivač i urednik je bio Franjo Bartuš, od prvog do posljednjeg broja. Svrha časopisa bila je odgajati mlade i poticati ih razumijevanju razlika spola, vjere i zavičajnosti.

U časopisu su objavljivane pjesme, pripovijetke, poučni članci, pošalice, zagonetke, društvene vijesti, fotografije znamenitih ljudi i ostalo. Časopis se ugasio 1909. godine.²⁵

3.1.7. Andeo čuvar

Slika 2. Andeo čuvar

Dječji mjesečnik sa slikama namijenjen za hrvatsku katoličku mladež izlazio je neprekidno u razdoblju od 1901. do 1944. godine. Osnovao ga je i pokrenuo Mladen Barbarić. Prvi broj je izašao 1. listopada 1901. godine, a tiskan je u Koprivnici. U početku su izlazila

²⁵ Pašagić, B. (2003.). *Hrvatski dječji časopisi od 1864. do 1950. godine*, Zagreb: Udruga umjetnika „August Šenoa“, str.23.-31.

dva broja mjesečno. Od drugog godišta list izlazi u 10 brojeva godišnje. Prva tri broja tiskaju se u Koprivnici, a od četvrtog broja u Novoj Gradiški.

Uz „Smilje“ je bio jedan od najpopularnijih i najčitanijih dječjih časopisa. U međuratnom razdoblju u fokusu su teme vezane uz misionarstvo i uz rad katoličkih dječjih udruga.²⁶

List je postajao sve bogatiji ilustracijama, a zagonetke i pitalice sastavljaju učenici. Od 8. broja u 4. godištu naslov se mijenja u „Anđel čuvar“, a časopis izlazi u Iloku. Urednikom postaje Dimitrije Plivelić. U desetom godištu vraća se naziv „Anđeo čuvar“, dok dvanaesto godište ponovno mijenja naziv u „Anđel-čuvar“.

Često se javljaju financijske poteškoće kao i kod drugih časopisa. Petnaesti broj štampa se u Osijeku gdje je i uredništvo. Od šesnaestog godišta časopis seli u Zagreb, a urednik mu postaje Ferdo Krčmar. U časopisu „Anđeo čuvar“ često su se mijenjali urednici, mjesto uredništva, cijena, izgled, ali je dvadeset četvrto godište tiskano u čak 20 000 primjeraka. Od trideset šestoga godišta pa do kraja izlaženja uredništvo preuzima Gabrijel Đurak koji daje časopisu posve novu dimenziju.

Zadnji broj časopisa izašao je u trobroju za travanj, svibanj i lipanj 1944. godine, godište 43.

3.1.8. Mladi Istran

Prvi broj časopisa izašao je 15. siječnja 1906. godine u Malom Lošinj čiji je urednik Josip A. Kraljić, a tiskao se u Puli. Jedino je prvo godište sačuvano u Pedagoškoj knjižnici. U časopisu su zastupljene crtice, mitovi, legende, narodne priče, pripovijetke, priče, igrokazi i bajke.²⁷

1909. uredništvo preuzima Viktor Car Emin i mijenja naziv časopisa u „Mladi Istranin“. Časopis je izašao u Opatiji. Već sljedeće godine časopis dobiva novi naziv „Mladi Hrvat“, urednici i suradnici ostaju isti, a pod tim imenom izlazi do početka prvog svjetskog

²⁶ Javor, R. (2010). Pedagoške paradigme u hrvatskim dječjim časopisima između dvaju svjetskih ratova. U Batinić, Š. (ur.), *Zbornik u povodu 60. obljetnice Odjela za djecu i mladež Gradske knjižnice* (str. 11.). Zagreb: Knjižnice grada Zagreba

²⁷ Pašagić, B. (2003.). *Hrvatski dječji časopisi od 1864. do 1950. godine*, Zagreb: Udruga umjetnika „August Šenoa“, str.39.-50.

rata. To je bio časopis kojim se „htjelo pružiti istarskom i primorskom djetetu prikladno umjetničko i zabavno štivo, razvijati preko njega nacionalnu svijest i osjećaj, te zadovoljiti i potrebu za čitanjem.“²⁸

Časopis je sadržavao jedan ili dva poučna članka, stripove, anegdote, enigmatiku, a u trećem godištu uvedena je rubrika *Za malenu djecu* koja je nudila prave dječje tekstove, narodne i umjetničke priče.

Godine 1912. kada je izbio rat u kojemu su jugoslavenske zemlje htjele osvetiti Kosovo, „Mladi Hrvat“ je pisao o tim događajima. 1914. austrijske vlasti zabranile su daljnje izdavanje časopisa.

Od 1922. do 1928. „Mladi Istranin“ izlazio je u Trstu kao prilog novinama „Istarska riječ“, „Pučki prijatelj“, „Stara naša sloga“ i „Vez“. U časopisu su izlazile pripovijetke, priče, bajke, legende, pjesme, pričiće, sage, povijesne crtice, anegdote, igrokazi, basne.

3.1.9. Milodarke

Časopis je počeo izlaziti 1913. godine u Osijeku, a izdavali su ga Rudolfo Franjin Magjer i D. Šeper. U časopisu su tiskane pjesme, pripovijesti, pouke i zagonetke. Budući da nisu imali dovoljno pretplatnika niti interesa za časopisom morali su ga ugasiti. U to vrijeme u Hrvatskoj su izlazili i „Smilje“, „Anđeo čuvar“, „Mladi Istranin“ i „Mali dobrotvor“.

3.1.10. Haaviv – Proljeće

To je bio list židovske djece, a prvi broj izašao je u Zagrebu 1922. godine. Tiskala ga je tiskara „Merkur“, a uređivao dr. Robert Glueckstahl. Izlazio je deset godina, a sadržavao je pjesme, priče, poeziju, crtice, igrokaze, putopise, biografije, bajke, basne, legende, mit, pripovijetke i ostale zanimljive stvari.

Časopisom su htjeli dati djeci židovskog sadržaja, židovskog odgoja i škole, pobuditi osjećaj, zanimanje i ljubav za židovstvo. Časopis je prestao izlaziti 1932. godine, s desetim brojem desetog godišta.²⁹

²⁸ Viktor Car Emin navodi 51.str

3.1.11. Čarobno vrelo

Godine 1923. izašao je prvi broj časopisa s podnaslovom Božićna grančica. Nakladnik je učitelj Zlatko Špoljar, tiskala ga je Nadbiskupska tiskara u Zagrebu, a ilustrirao učitelj Juraj Potočnjak. Zlatko Špoljar bio je učitelj, dječji pisac, prevoditelj ideja radne škole, odličan metodičar i pedagoški praktičar. U časopisu su se javljale priče, pripovijetke, poezija, igrokazi, povijesne crtice i ostali zanimljivi sadržaji. Špoljarovo štivo je za djecu nenametljivo, s raznovrsnim temama i blisko djeci. Često se pojavljuju motivi iz prirode i svakodnevnog života djece, potiče se samostalnost i igra.³⁰

Svaki broj časopisa nosio je podnaslov. Od petog godišta časopis mijenja naziv u „Vrelo“. Časopis se ugasio 1936. godine.

3.1.12. Mladi Hrvat

Časopis „Mladi Hrvat“ izašao je u Zagrebu 1924. godine kao prilog „Hrvatskog učitelja“ u dva broja. Izdavač je bio Ivan Tomašić, a urednik Fran Pilek. Sadržavao je poeziju, prozu, pouke, slike, zagonetke i igre za djecu, a izlazio je svaka tri mjeseca.

3.1.13. Dječji vjesnik

Poučno-zabavni list namijenjen djeci mlađe školske dobi. Izlazio je u Šibeniku tijekom 1926. godine. Drugi dio naslova pojavljuje se na latinici i na ćirilici. Vanjski oblik je nalikovao na novine, ali je to bio list namijenjen za djecu.

„Dječji vjesnik“ izašao je u samo šest brojeva, a na omotu je donosio strip u boji. U unutrašnjosti je sadržavao poeziju i prozu, a na predzadnjim stranicama nalazile su se pitalice, zagonetke, rebusi, itd. Pokušavali su privući pretplatnike nagradnim igrama, smanjivanjem cijena na godišnje pretplate no sa šestim brojem prvog godišta „Dječji vjesnik“ se ugasio.³¹

²⁹ Pašagić, B. (2003.). *Hrvatski dječji časopisi od 1864. do 1950. godine*, Zagreb: Udruga umjetnika „August Šenoa“, str.52.-61.

³⁰ Javor, R. (2010). Pedagoške paradigme u hrvatskim dječjim časopisima između dvaju svjetskih ratova. U Batinić, Š. (ur.), *Zbornik u povodu 60. obljetnice Odjela za djecu i mladež Gradske knjižnice* (str. 11.). Zagreb: Knjižnice grada Zagreba

³¹ Pašagić, B. (2003.). *Hrvatski dječji časopisi od 1864. do 1950. godine*, Zagreb: Udruga umjetnika „August Šenoa“, str.64.-69.

3.1.14. Dječji vjenčić

Časopis „Dječji vjenčić“ izašao je 1926. godine u Koprivnici u samo dva broja. Izdavač i tiskar bio je Vinko Vošicki, a urednik Stjepan Širola. Prvi broj tiskan je 30. rujna 1926. godine. Časopis se ugasio već sljedeći mjesec vjerojatno zbog iznenadne smrti Stjepana Širole kojega nije imao tko zamijeniti. Časopis je donosio književne radove, šale, zagonetke, rebuse, igre te oglase knjižare Vošicki s popisima knjiga za mladež.

3.1.15. Vesela mladež

Časopis je izašao prvi i zadnji put 1926. godine kao prvi broj godišta. Vlasnik i izdavač bio je „Trgoreklam“ iz Zagreba, a urednik A. Singer. Časopis je bio zanimljiv, nudio je razne zanimljive sadržaje, dobro je zamišljen, ali nije doživio više od jednoga broja.

3.1.16. Mladi stražar

Prvi broj časopisa izašao je 15.9.1929. u Splitu, u redakciji Rikarda Katalinića Jeretova i Ive Lahmana. „Mladi stražar“ tiskan je u isto vrijeme ćirilicom i latinicom, ekavicom i ijekavicom. Časopis se ugasio 1932. godine. Svake godine je izlazilo po deset brojeva.

3.1.17. Mala mladost

Časopis je počeo izlaziti 10. listopada 1930. godine i bio je namijenjen djeci do četvrtoga razreda osnovne škole. U prvom godištu izlazi osam brojeva, a u drugom godištu 10 brojeva. U trećem godištu pozivaju se djeca na suradnju, a u četvrtom godištu pojavljuju se šale. Glavni urednik bio je dr. Josip Andrić. Zadnji broj izlazi 1. lipnja 1942. godine.³²

³² Pašagić, B. (2003.). *Hrvatski dječji časopisi od 1864. do 1950. godine*, Zagreb: Udruga umjetnika „August Šenoa“, str.72.-80.

3.1.18. Mali Istranin

Slika 3. Mali Istranin

Prvi broj „Malog Istranina“ izašao je u Zagrebu 21. ožujka 1930. godine, čiji je urednik Ernest Radetić. To je bio nasljednik „Mladog Istranina“. Najavljuje se kako će se u časopisu govoriti o Istri. Drugi urednik časopisa bio je Josip A. Kraljić iz Splita koji je i pokrenuo prvi broj „Mladog Istrana“.

Drugo godište počinje izlaziti tek u rujnu 1930. godine. Naslov časopisa mijenja naziv u „Mali rodoljub“ od 2. broja dvanaestog godišta izašloga 1940. godine. To je bila i posljednja godina izlaženja.

3.1.19. Dječje novine

Časopis „Dječje novine“ uređivao je B. Vračarević. Sadržavao je priče, pripovijetke, pjesme, bajke, igrokaze i basne, a surađivala su i djeca. Sačuvan je samo 2. broj iz prvog godišta, izdan 13. prosinca 1930. godine, te od 4. do 24. broja u drugom godištu 1931. godine. Časopis je izlazio svake subote.

3.1.20. Vrtić

Prvi broj „Vrtića“ izlazi 15. rujna 1931. godine u Zagrebu. Izlazio je svakoga 15. u mjesecu, osim srpnja i kolovoza, a za Božić i Uskrs izlazi dvobroj. Časopis uređuje svećenik i kateheta dr. Marko Klarić. Časopis je ilustriran, a svaki broj je druge boje. U prvom i drugom godištu izašlo je po dvanaest brojeva. Časopis donosi poeziju, prozu, križaljke, pitalice, skrivačice. To je bio dječji katolički časopis.

Četvrto godište ima 4 broja, a peto je izašlo u 7 brojeva. Časopis se seli u Sarajevo 1941. godine i pojavljuje se kao novo uređen, s novim urednikom. Posljednji dvobroj izlazi u četrnaestom godištu za siječanj i veljaču 1945. godine. Časopis je sadržavao mnoštvo crtica, dijaloga, igrokaza, legenda, pripovijedaka i priča.³³

3.1.21. Dječje kolo

„Dječje kolo“ prilog je za djecu u časopisu „Dom i škola“. Izdavao ga je i uređivao Josip Butorac. Prvi broj časopisa nije sačuvan, a drugi izlazi 1932. godine. U prvom godištu tiskano je ukupno šest brojeva, dok su drugo, treće, četvrto i peto godište izašli u deset brojeva, a također i preostala tri. Časopis je donosio u nastavcima roman Mate Lovraka, putopis, crtice, pripovijetke, igrokaze, priče, legende, bajke i anegdote.

3.1.22. Ustaška uzdanica

Prvi broj časopisa izašao je 1. listopada 1941. godine u Zagrebu. Glavni urednik bio je Vinko Kos. Časopis je izlazio dva puta tjedno tijekom školske godine. U trećoj godini broj časopisa se smanjio. „Ustaška uzdanica“ ugasila se s dva broja 1944. godine. Časopis je donosio slike i opise hrvatskih mjesta, poeziju, prozu, zanimljivosti, šale, igre za djecu te zagonetke.

³³ Pašagić, B. (2003.). *Hrvatski dječji časopisi od 1864. do 1950. godine*, Zagreb: Udruga umjetnika „August Šenoa“, str.85.-95.

3.1.23. Pionir

Slika 4. Pionir

Časopis je počeo izlaziti 1942. godine, a urednica je bila Mira Grubor-Paut. Do 1950. godine izašlo je devet godišta, no mnogi brojevi nisu sačuvani. „Pionir“ je obilježavao razne partizanske obljetnice, donosio izvještaje s pionirskih sastanaka i sletova, govorio o herojima u Rusiji, o radu pionirskih četa i odreda. To su bile više novine nego književni časopisi. „Pionir“ je donosio pripovijetke, umjetničku prozu (realistične pripovijetke s ratnom i poratnom tematikom). U listu ima šale i zabave.

Od četvrtog broja urednik postaje Mladen Bjažić, a od 15. broja istoga godišta urednik je Grigor Vitez. U trobroju 6-8 za 1950. godinu novi urednik postaje Danko Oblak.³⁴

3.1.24. Istarski pionir

Prvi broj časopisa izlazi 1. svibnja 1946. godine u Rijeci i izlazi svakih 15 dana do kraja školske godine. Ubrzo se zamisao mijenja te u prvom godištu izlaze po dva broja i jedan dvobroj, a u drugom godištu dva broja, jedan dvobroj i jedan trobroj. Nakon toga časopis prestaje izlaziti.

³⁴ Pašagić, B. (2003.). *Hrvatski dječji časopisi od 1864. do 1950. godine*, Zagreb: Udruga umjetnika „August Šenoa“, str.97.-106.

„Istarski pionir“ je trebao biti nastavak „Mladog Istranina“ pa su na njemu surađivali isti autori. „Istarski pionir“ je tiskan dijelom ćirilicom, objavljivani su tekstovi srpskih pisaca malo ekavicom, malo ijekavicom, ali je časopis ostao književni. Časopis je sadržavao basne, jednu bajku, biografiju, crtice, igrokaze, priče, pripovijetke, zagonetke, ispunjaljke i stripove.

4. DOPRINOS DJEČJIH ČASOPISA RAZVOJU HRVATSKE DJEČJE KNJIŽEVNOSTI

Časopis „Smilje“ od suradnika imao je Jakova Majnarića, Milana Branda, Stj. E. Tomića, Josipa Šebečića, Vjenceslava Novaka, Rudolfa Maldinija, Bogumila Tonija, Mijata Crnka, Ljudevita Varjačića, Josipa Milakovića, Jelicu Belović, Stjepana Dubina i mnoge druge. Mnogi od njih pisali su pripovijetke koje su poučne. Urednik je birao one koje govore o poštenju i pravdi te o tome kako se cijeni dobro.

Dobre pripovijetke o djevojčicama i dječacima piše Rudolfo Franjin Magjer, a jednostavne i lijepe o dječjem životu piše Davorin Trstenjak, Josipa Radošević, Stjepan Dubin te Jure Turić. Časopis „Smilje“ nudio je upravo onakva djela kakva su se od njega tražila budući da je dječja književnost odgojna te mora biti umjetnička nota jer se kod djece odgaja i smisao za umjetnost. Iz tih razloga „Smilje“ nudi tražena djela kako bi se koristio za nastavu i podučavanje. Dolaskom Ljudevita Krajačića na čelo „Smilja“, pojavljuju se moderne struje u dječjoj književnosti. Pojavljuju se prijevodi Dostojevskoga, Strindberga, Banga, Gorkoga, Zole, Wildea i drugih koji časopisu daju poseban akcenat.

„Anđeo čuvar“ daje doprinos tek s 32. godištem kada se pojavljuju pripovijetke primjerene djeci, odnosno kada se gubi izrazito nabožna koncepcija. Najveći uspjeh časopis postiže od 36. broja do kraja izlaženja kada se djecu uči poštenju, dobroti, plemenitosti, obogaćuje im se znanje i zabavlja ih se slikama, šalama i zagonetkama.³⁵

Časopis „Vrtić“ je tek prelaskom u Sarajevo počeo nuditi pripovijetke koje nisu nabožnog karaktera, a pojavljuju se i šale primjerene djeci. Norbert Neugebauer listu je dao najljepše priče, pripovijetke i igrokaze, ali je on prestao surađivati kada se časopis preselio u Sarajevo.

Časopisi „Zlatni orasi“, „Dječji vjenčić“, „Vesela mladež“, „Hrvatska omladina“, „Dječje novine“, „Milodarke“ i „Dječji vjesnik“ su izlazili prekratko te nisu dali doprinos razvoju dječje književnosti.

„Dječje kolo“ donosilo je dobre pripovijetke iz dječjeg života, animalističke priče, bajke, realistične igrokaze i roman Mate Lovraka „Doka Bedaković ili sto tisuća na cesti“.

³⁵ Pašagić, B. (2003.). *Hrvatski dječji časopisi od 1864. do 1950. godine*, Zagreb: Udruga umjetnika „August Šenoa“, str.109.-115.

Autorica navodi (Pašagić, 2003.) kako se „Dječje kolo“ može svrstati među najbolje naše dječje časopise.

„Dječje novine“ sadržavale su kajkavsko narječje, duhovit sadržaj i rimovane stihove koji su bili bliski djeci. Bilo je tu i animalističkih priča, bajki, basna, narodnih rugalica i priča. U to vrijeme su izlazili brojni časopisi, ali „Dječje novine“ nisu imale konkurenciju.

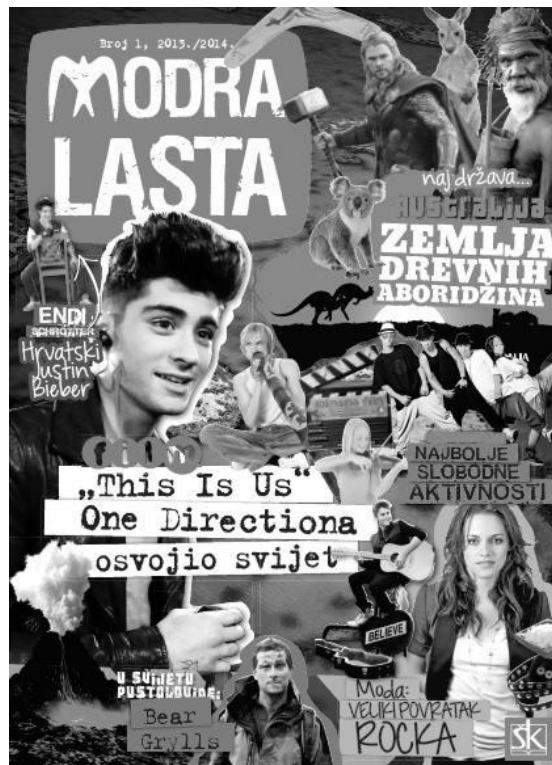
„Haaviv-Proljeće“ upoznao je židovsku djecu s pričama, pripovijetkama i poukama iz prošlosti njihova naroda, s religijom i vjerskim obredima pa i s hebrejskim jezikom. Ratni časopisi „Pionir“, „Ustaška uzdanica“ i „Istarski pionir“ nisu doprinijeli razvoju dječje književnosti.

Brojni časopisi pridonijeli su razvoju dječje književnosti. Neki autori su se prilagođavali literaturi za odrasle, a drugi literaturi za djecu. Iznosili su brojna danas poznata umjetnička djela koja ujedno odgajaju djecu i uče ih pravim vrijednostima života.³⁶

³⁶ Pašagić, B. (2003.). *Hrvatski dječji časopisi od 1864. do 1950. godine*, Zagreb: Udruga umjetnika „August Šenoa“, str.116.-118.

5. PEDESETE I ŠEZDESETE GODINE DVADESETOG STOLJEĆA

5.1. Modra lasta

Slika 5. Modra lasta

List je od 1954. do 1960. izdavala Glavna novinska grupa učenika zagrebačkih osnovnih škola u Zagrebu, a od rujna 1960. godine počinje izlaziti pod nazivom „Modra lasta: časopis za samostalne radove učenika osnovnih škola“. Izdavač je postao Sindikat prosvjetnih i naučnih radnika Jugoslavije, na čelu s glavnim urednikom Stjepkom Težakom. Dječji odjel je „Modru lastu“ kontinuirano nabavljao i uvezivao sve do danas.

Prvi suradnici lista su bili učenici, a kasnije im se pridružuju i ostali književnici, ilustratori, novinari i enigmatičari. „Modra lasta“ je postala list s informativnom, poučno-odgojnom i zabavnom ulogom, kao dopuna udžbenika i kao pomoćni didaktički materijal.

Profesor Stjepko Težak je odlučio 1958. godine objaviti strip *Vječno proljeće* iako je znao da je strip u školi bio nepoželjan. Međutim, strip se svidio čitateljstvu pa su se sljedećih godina pojavljivali stripovi mnogih autora u „Modroj lasti“. U vrijeme Domovinskoga rata to je bio jedini list u Hrvatskoj koji je kontinuirano objavljivao stripove hrvatskih autora.

U časopisu se od 1973. godine pojavljuju elementi spolnoga odgoja. Nakon zanimanja za seriju knjiga *Encyclopedie de la vie sexuelle*, „Modra lasta“ objavljuje objašnjenja nastanka života, razlike između spolova, pojavu mjesečnice te tijek začeća i poroda.

„Modra lasta“ jedina je objavljivala didaktičke i edukativne postere. S jedne strane postera se nudi pop-poster, a s druge edukativni, didaktički ili umjetnički poster koji je pogodan za nastavu, za izlaganje u školskim prostorima ili gradskim knjižnicama. Zanimljivo je da je oko 30 posto svakog broja uređeno od učeničkih priloga.³⁷

5.2. Plavi vjesnik

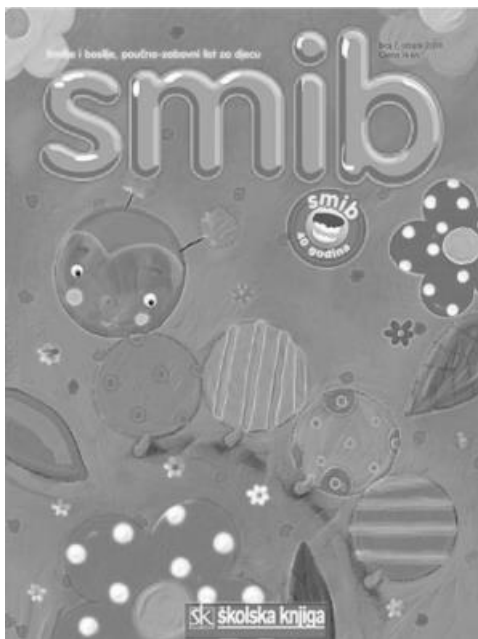
Prethodnik „Plavog vjesnika je „Vjesnikov zabavnik Petko“ koji je izlazio samo dvije godine. Prvi broj je izašao 1952. godine u Zagrebu. Nakon njega 1955. izlazi pod nazivom „Plavi vjesnik“. Izlazio je petkom. Glavni urednik bio je Mladen Bjažić, a nakon njega Nenad Brixy. Časopis je objavljivao svjetske klasike stripa kao što je Walt Disney, Paul Norrisov strip Brick Bradford, Harolda Fostera Princ Valijant, ali i naše kvalitetne domaće autore.³⁸

³⁷ Javor, R. (2010). Časopisi – skriveno blago najstarije dječje knjižnice u Hrvatskoj. U Čičko, H. ; Tiha avangardnost Modre laste, Horvat-Vukelja, Ž. (ur.), *Zbornik u povodu 60. obljetnice Odjela za djecu i mladež Gradske knjižnice* (str. 50.- 90.). Zagreb: Knjižnice grada Zagreba

³⁸ Javor, R. (2010). Časopisi – skriveno blago najstarije dječje knjižnice u Hrvatskoj. U Čičko, H. (ur.), *Zbornik u povodu 60. obljetnice Odjela za djecu i mladež Gradske knjižnice* (str. 51.-52.). Zagreb: Knjižnice grada Zagreba

6. SEDAMDESETE I OSAMDESETE GODINE

6.1. Smib

Slika 6. Smib

Poučno-zabavni list za djecu, „Smib“, nastao je na tradicijama „Smilja“ i „Bosiljka“. Prvi broj objavljen je 1. veljače 1970. godine. Časopis postoji i danas, a Dječji odjel ga već četrdeset godina nabavlja, uvezuje i čuva. Glavni urednici su bili Marija Duš, Zvonimir Balog, Vladimir Strojny, Tito Bilopavlović i Snježana Marić koja je i danas urednica. Primjeren je iskustvu i mogućnostima djece od šest do deset godina, no mogu ga koristiti i djeca starije vrtićke dobi.

„Smib“ je višefunkcionalni, interaktivni list koji može koristiti u nastavi. Prati nastavni plan i program, kalendar vremena i važnih datuma. Može se koristiti kao dopuna školskog programa, u školi u prirodi, na dopunskoj i dodatnoj nastavi te u radu s djecom s posebnim potrebama. Pruža moralne i duhovne vrednote, prikazuje zavičajne ljepote i ljepote domovine. Potiče dječju kreativnost, uvažava dječje želje, ali i želje učitelja.

Časopis nudi sadržaje za djecu koja tek uče čitati, ali i za učenike četvrtih razreda. Pjesme, priče i igrokazi u časopisu prate kalendar vremena i događanja, ali govore i o socijalnim, ekološkim i drugim temama. Stranice s poezijom i prozom obiluju ilustracijama najboljih hrvatskih ilustratora. U svakom broju pojavljuje se slikopriča koja se može koristiti

za početno čitanje te se u prvom polugodištu tiskaju velikim tiskanim slovima, a u drugom malim. Također se objavljuju i stripovi najboljih majstora hrvatskoga stripa.³⁹

Djeca šalju svoje literarne i likovne uratke koji se objavljuju u časopisu, ali također mogu slati pisma ili pitanja ako ih nešto zanima. Djeci se daje mnogo prostora u časopisu te se prati i cijeni njihov rad i slobodne aktivnosti kojima se bave. U svakom broju se obrađuje tema na engleskome i njemačkome jeziku. Jedna tema povezuje oba jezika kako bi djeca uočavala sličnosti i razlike među jezicima.

Uz svaki broj izlazi i *Mudra sova i svraka naopaka*, a to je enigmatski dodatak prepun ispunjaljki, križaljki, osmosmjerki, rebusa, zagonetaka, slagalica, labirinta i drugih enigmatskih zadataka. „Smib“ je u dvije godine poklanjao i karte hrvatskih županija, svaki mjesec po jednu, a uz kartu su i osnovni podatci o županiji. Također svaki broj daruje dar kao što su CD-ovi s igricama, crtanim filmovima, bedževi i slično.

„Smib“ je u veljači 2010. godine dobio pravo uporabe znaka Izvorno hrvatsko koji dodjeljuje Hrvatska gospodarska komora, a isti znak je dobila i „Modra lasta“. Izdavačka kuća Školska knjiga izdaje časopis „Smib“. Časopis se promovira u školama, a godišnja pretplata iznosi 140 kn. Na početku školske godine običu se škole i podijele promotivni letci.

40

6.2. Maslačak: dječja revija

Časopis „Maslačak“ počeo je izlaziti 1975. godine u Osijeku, a izdavački centar je „Revija“. Prestao je izlaziti 1985. godine. Časopis je bio namijenjen djeci, ali i nastavnicima kao vodič za nastavu jezično-umjetničkog područja. Izlazio je četiri puta godišnje. Glavni urednici nekih brojeva bili su Gustav Krklec, Luko Paljetak, Dobriša Cesarić, Veljko Bulajić, Dušan Vukotić, Arsen Dedić i mnogi drugi. U devedesetim godinama dvadesetog stoljeća pojavljuju se brojni časopisi namijenjeni igri, učenju, odgoju, obrazovanju, za djecu, mlade i odrasle.⁴¹

³⁹ Javor, R. (2010). Prvi susret sa Smibom – prvi susret s časopisom. U Marić, S. (ur.), *Zbornik u povodu 60. obljetnice Odjela za djecu i mladež Gradske knjižnice* (str. 95.-98.). Zagreb: Knjižnice grada Zagreba

⁴⁰ Javor, R. (2010). Prvi susret sa Smibom – prvi susret s časopisom. U Marić, S. (ur.), *Zbornik u povodu 60. obljetnice Odjela za djecu i mladež Gradske knjižnice* (str. 9.-101.). Zagreb: Knjižnice grada Zagreba

⁴¹ Javor, R. (2010). Časopisi – skriveno blago najstarije dječje knjižnice u Hrvatskoj. U Čičko, H. (ur.), *Zbornik u povodu 60. obljetnice Odjela za djecu i mladež Gradske knjižnice* (str. 54.-56.). Zagreb: Knjižnice grada Zagreba

6.3. Mendo

Slika 7. Mendo

Jugoslavenski ilustrirani časopis za djecu počeo je izlaziti 1963. godine u Zagrebu, a ugasio se 1964. godine. Izdavačko poduzeće bilo je „Privreda“, a glavni urednik Milan Vucković. Nastao je kako bi se popularni lutak Mendo Mendović smjestio na stranice dječjeg časopisa. Prvi brojevi su se odmah rasprodali. Rubrike u časopisu su bile Mendina pošta, Mendo odabire i nagrađuje dječje literarne radove, a svaki časopis donosio je fotostrip u kojemu su glavni junaci Mendo i Slavica, njegova prijateljica.⁴²

6.4. Radost

Časopis osnovan 1951. godine u Zagrebu, a ugasio se 2008. godine. To je bio hrvatski književni dječji časopis uz kojega su rasle mnoge generacije. I danas kada se uzmu stari brojevi u ruke, iznenađuju svojom kvalitetom koju su umjetnici izražavali obraćajući se najmlađima. Prvih godina urednički odbor sačinjavali su : Viktor Cvitan, Vilko Gliha-Selan i Gustav Krklec, a zatim im se šezdesetih pridružuju Anđelka Martić, Nada Iveljić i Vojin Jelić.

43

Glavni urednik „Radosti“ bio je Joža Skok trideset i dvije godine nakon odlaska Vilka Glihe Selana. Časopis se tijekom godina mijenjao više iznutra nego izvana. U unutrašnjosti se

⁴² Javor, R. (2010). Časopisi – skriveno blago najstarije dječje knjižnice u Hrvatskoj. U Čičko, H. (ur.), *Zbornik u povodu 60. obljetnice Odjela za djecu i mladež Gradske knjižnice* (str.64.). Zagreb: Knjižnice grada Zagreba

⁴³ Javor, R. (2010). Časopisi – skriveno blago najstarije dječje knjižnice u Hrvatskoj. U Čičko, H. (ur.), *Zbornik u povodu 60. obljetnice Odjela za djecu i mladež Gradske knjižnice* (str. 46.). Zagreb: Knjižnice grada Zagreba

pokušavala dosegnuti razina aktualne i svjetske dječje književnosti. Časopis je bio sadržajna dopuna i zamjena za udžbenike, ali kasnije je bila usmjerena ka čitateljskom odgoju. U časopisu su često objavljivani prijevodi stranih autora.⁴⁴

Djelovao je na književnom i likovnom području. Pokretači časopisa su znali i umjeli dati smjer novom časopisu kako bi se nastavio ondje gdje je prekinut najpopularniji dječji časopis „Smilje“ nakon 80-godišnjice izlaženja. Dakle to je bio nastavak „Smilja“ u novom, boljem likovno-grafičkom dizajnu. U časopis uključuju slobodniji i kreativniji odnos prema dječjoj književnosti, dječji život i interes, veliki svijet i prostor kulture, odgoj i obrazovanje putem odgovarajućih nastavnih sadržaja. „Radost“ je od prvih brojeva koristan izvor sadržaja u nastavi jer dopunjuje čitanke i druge udžbenike u osnovnim školama.

Likovni urednik Vilko Gliha Seln okupio je oko sebe najpoznatija likovna imena i tako prikupio najbolje ilustratore časopisa. U početku su bili crno-bijeli crteži, zatim u četiri boje, a na kraju su korištene i sve boje.

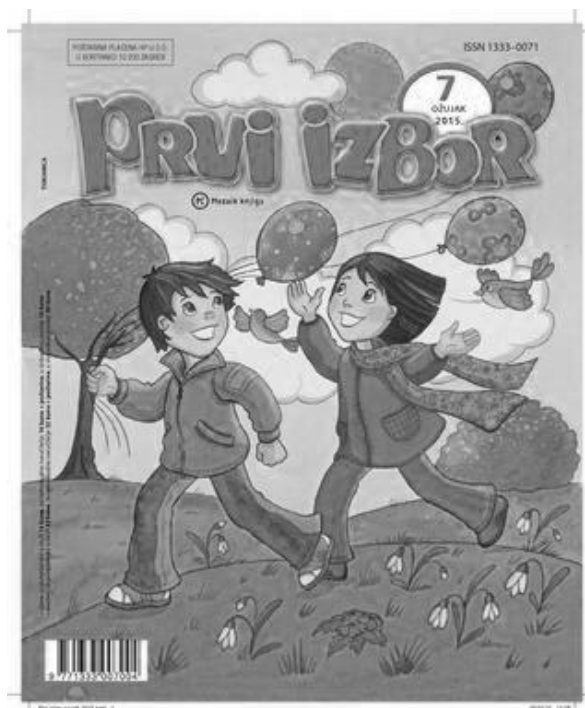
„Radost“ je prikazivao i svijet prirode, bogatstvo i raznoliku floru i faunu čemu je pridonijela rubrika *Zanimljivosti iz prirode* Josipa Golenčira. Posvećivao je pozornost i kulturnoj povijesti, starim hrvatskim gradovima te je tako čitateljima omogućeno da upoznaju svoju domovinu kao povijesni i zemljopisni pojam i da prema njoj zauzmu svoj stav.

U prvom godištu časopisa nakladnik je bio Savjet Saveza pionira, a 1952. godine preuzima ga poduzeće „Naša djeca“ u čijem je vlasništvu i danas. Časopis se kroz svih šest desetljeća financirao sam, odnosno sufinancirao ga je njegov nakladnik te je vrlo važno imati dobrog i odgovornog nakladnika. Od drugog godišta do 40. godišnjice časopis se tiskao u Mariboru, ali je od 41. godišta prebačen u zagrebački „Vjesnik“.⁴⁵

⁴⁴ Skok, J. (2012.). *Časopis za istraživanje dječje književnosti i kulture: Joža Skok – posvećenost dječjoj književnosti.* Libri & Liberi. Pribavljeno 2.6.2017., sa http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=148106

⁴⁵ Javor, R. (2010). Uz šezdesetu obljetnicu Radosti. Skok, J. (ur.), *Zbornik u povodu 60. obljetnice Odjela za djecu i mladež Gradske knjižnice* (str. 68.-82.). Zagreb: Knjižnice grada Zagreba

6.5. Prvi izbor

Slika 8. Prvi izbor

Časopis za učenike od prvog do četvrtoga razreda osnovne škole i služi kao poticaj i sredstvo za razvoj jezičnih djelatnosti i stvaralaštva. Koristi se kao dopunsko nastavno sredstvo za nastavne, izvannastavne i izvanškolske aktivnosti prvenstveno za učenje hrvatskoga jezika, zatim u nastavi prirode i društva, likovne i glazbene kulture i dramskog odgoja. „Prvi izbor“ neprekidno izlazi od 1993. godine, a godišnje se tiska od 20 000 do 35 000 primjeraka.

Uredništvo „Prvog izbora“ razmišlja o bitnim sastavnicama koji određuju smisao i intenciju dječjeg časopisa:

- dječji časopis je poticaj za samostalno čitanje djece ili čitanje djeci, čime se razvija kreativnost i komunikacijske sposobnosti
- dječji časopis je poticaj za stvaralaštvo književnika za djecu, edukacijskih stručnjaka i dječjih ilustratora
- dječji časopis je poticaj za kreiranje aktivnosti koje će pomoći učiteljima i roditeljima

„Prvi izbor“ namijenjen je za unapređivanje komunikacijskih kompetencija i stvaranju čitateljskih navika. Djeca čitanjem usvajaju semantičke, morfološke i sintaktičke jezične strukture pisanog teksta. Svaki učitelj trebao bi poticati učenike na svakodnevno čitanje u trajanju od 15 do 30 minuta. Također je važno učenike poticati i na pažljivo slušanje jer tako usvajaju i razvijaju glasovni, naglasni i ritmično-melodijski sustav hrvatskoga jezika. Govorenje i pisanje igraju jednako važnu ulogu te im trebamo posvećivati jednako pozornosti tijekom nastave.

Recepcija književnih djela u dječjim časopisima i njihova interpretacija potiče stvaralačke aktivnosti učenika. Važno je poticati učenike i razvijati njihovu kreativnost kroz igre u kojima su slobodni zamišljati, maštati, izmišljati i iznositi svoje ideje.⁴⁶

7. RECEPCIJA DJEČJIH KNJIŽEVNIH ČASOPISA KOD BUDUĆIH UČITELJA I ODGOJITELJA

⁴⁶ Javor, R. (2010). Dječji časopis Prvi izbor kao doprinos razvoju kreativnosti i komunikacijske kompetencije učenika u primarnom obrazovanju. Polak, S. (ur.), *Zbornik u povodu 60. obljetnice Odjela za djecu i mladež Gradske knjižnice* (str. 106.-112.). Zagreb: Knjižnice grada Zagreba

Provedena je anketa na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu u kojoj su učitelji i odgojitelji jedan seminarski sat, na kolegiju Dječja književnost, raspravljali o dječjim časopisima. Učiteljski fakultet u Zagrebu redovito prima časopise „Smib“ i „Radost“, ali druge ne. Cilj istraživanja bio je otkriti poznavanje dječjih časopisa i unaprijediti njihovu važnost i upotrebu. Studente su upitali koje dječje časopise poznaju i kao rezultat je bilo najbolje poznavanje časopisa „Modra lasta“, dok se na posljednjem mjestu našao časopis „Kloks“ kojega poznaje vrlo mali broj studenata. Studenti su navodili komu su namijenjeni pojedini časopisi te tko je njih u djetinjstvu poticao na čitanje dječjih časopisa. Kao rezultat pokazalo se kako su ih učitelji i učiteljice poticali, a u maloj mjeri i roditelji. Istraživače je zanimalo i što je studentima danas u dječjim časopisima zanimljivo, a što ne. Mnogi su navodili kategorije koje se uopće ne nalaze u dječjim časopisima što pokazuje kako studenti duže vrijeme nisu čitali niti prelistavali dječje časopise. Nakon završetka anketiranja i analize istraživanja, istraživači su ostali iznenađeni koliko studenti nisu svjesni važnosti dječjih časopisa u obrazovanju. Mnogi studenti nisu znali razliku između dječjih književnih časopisa i časopisa namijenjenih za zabavu i razbibrigu.

Studenti Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku nemaju u sklopu niti jednog kolegija razgovor o dječjim časopisima, što je vrlo važno za nas buduće učitelje i odgojitelje. Premalo pozornosti se pridaje dječjim časopisima jer mnogi ne znaju kolika vrijednost i količina informacija se krije upravo u njima.⁴⁷

⁴⁷ Javor, R. (2010). Receptura dječjih književnih časopisa kod budućih učitelja i odgojitelja. Zalar, D., Gabelica, M., Milković, I. (ur.), *Zbornik u povodu 60. obljetnice Odjela za djecu i mladež Gradske knjižnice* (str. 121.-135.). Zagreb: Knjižnice grada Zagreba

8. DJEČJI ČASOPISI U RAZREDNOJ NASTAVI

Prema Nastavnom planu i programu, učenici upoznaju dječje časopise u drugom razredu osnovne škole. Proučavaju različite dječje časopise i stripove u njima, čitaju ih i uče razlikovati od ostalog tiska, časopisa za odrasle te knjiga. Određuju poučava li časopis ili služi za zabavu te ih razlikuju prema vremenu izlaženja. Najvažniji cilj nastavne teme je potaknuti učenike na čitanje dječjih časopisa.

8.1. ALFA

Čitanka za drugi razred osnovne škole, Kuća svemoguća, izlazi u prosincu 2013. godine. Nastavna tema Dječji časopisi obrađuje se prema sadržaju udžbenika u travnju. Učenici proučavaju časopise i donose zaključke na osnovu viđenoga. Razgovaraju o tome tko stvara časopise, spoznaju kako mogu posuditi dječje časopise u knjižnicama te odlučuju koji su najomiljeniji časopisi u njihovom razredu.

Slika 9. Kuća svemoguća

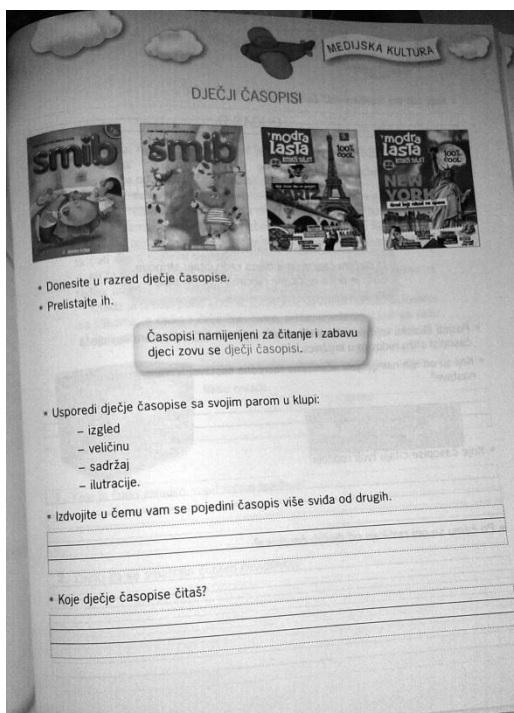
Čitanka i jezični udžbenik za drugi razred osnovne škole, Cvrkut riječi, izlazi također u prosincu 2013. godine. Učenici upoznaju dječje časopise tako što ih listaju i proučavaju. Razgovaraju koje dječje časopise čitaju, zašto baš te, što vole čitati u časopisu te po čemu se dječji časopis razlikuje od časopisa koje čitaju odrasli.

U obje čitanke nastavna tema se vrlo kratko obrađuje teorijski budući da je veći naglasak na praktičnu primjenu i upotrebu časopisa.

8.2. Školska knjiga

Čitanka za drugi razred osnovne škole, Moja staza, izlazi 2013. godine. Nastavna tema Dječji časopisi obrađena je opširnije nego u Alfinim udžbenicima. Na početku se razgovara s djecom o časopisima, zatim uče razliku između novina, časopisa i knjiga. Prijedlog u udžbeniku je da učenici sa svojim prijateljima posjete školsku knjižnicu te tako saznaju koje časopise prima njihova škola. Učenike se poziva da šalju svoje crteže i sastavke dječjim časopisima. Velik je poticaj učenicima na čitanje i sudjelovanje u radu dječjih časopisa.

Udžbenik za drugi razred, Slovo po slovo, izlazi 2013. godine. Podijeljen je na dva dijela s obzirom na polugodišta. Dječji časopisi spominju se u drugom dijelu udžbenika, odnosno u 2. polugodištu. Nastavna tema Dječji časopisi obrađena je tako što učenici trebaju donijeti dječje časopise te ih prelistati na nastavi. Također uspoređuju časopise s parom u klupi i nakon toga imaju zadatke, odnosno pitanja na koja trebaju odgovoriti o dječjim časopisima. U čitanci se pojavljuje definicija dječjih časopisa i stripova. Učenike se upućuje u školsku knjižnicu kako bi saznali koji dječji časopisi stižu u školsku knjižnicu.

Slika 10. Slovo po slovo

U čitanci i udžbeniku nastavna tema Dječji časopisi je mnogo obilnije obrađena. Zahtijeva učeničku aktivnost, odlazak u školsku knjižnicu, razgovor s drugim učenicima i odgovaranje na pitanja. Naglasak je na praktičnoj primjeni no pojavljuju se i dvije definicije.

8.3. PROFIL

Čitanka za drugi razred osnovne škole, Od slova do snova 2, izlazi krajem 2013.godine. Nastavna tema Dječji časopisi obrađena je na dvije stranice u čitanci. Na jednoj stranici nalaze se naslovne stranice dječjih časopisa, a na drugoj definicija dječjih časopisa, pitanja i zadatci za učenike. Potiče se učenike na odlazak u školsku knjižnicu kako bi posudili dječje časopise, prelistali i zapisali podatke o njima. Zanimljiv zadatak je i izrada razrednog časopisa koji će imati glavnoga urednika, suradnike koji su radili te će biti uvezan. Tim zadatkom učenici će najbolje usvojiti sve o dječjim časopisima.

Čitanka vrlo dobro obrađuje nastavnu temu jer potiče učenike na aktivnosti uz korištenje dječjih časopisa.

9. ANKETA

9.1. Predmet istraživanja

Istraživanje recepcije dječjih časopisa provedeno je u Osnovnoj školi „Dr. Franjo Tuđman“ u Belom Manastiru, u prvom, drugom, trećem i četvrtom razredu. U istraživanju je sveukupno sudjelovalo 100 učenika. Ispitivanje je provedeno anketom koja je bila anonimna. Prije ispunjavanja ankete učenicima su pročitana sva pitanja i objašnjena im je uputa. Vrijeme ispunjavanja ankete nije bilo ograničeno, a trajalo je 10 do 15 minuta.

Drugo istraživanje provedeno je na učiteljima razredne nastave u Osnovnoj školi Popovac, Područnoj školi Branjina, Područnoj školi Kneževo, Osnovnoj školi Šećerana, Područnoj školi Branjin Vrh, Područnoj školi Petlovac, Područnoj školi Luč, Osnovnoj školi „Dr. Franjo Tuđman“ u Belom Manastiru, Osnovnoj školi Darda, Osnovnoj školi Jagodnjak, Osnovnoj školi Jagode Truhelke u Osijeku, Osnovnoj školi Frana Krste Frankopana u Osijeku i Osnovnoj školi Vijenac u Osijeku. Ostatak anketa prikupljen je online upitnikom i poslan školama koje nisam posjetila. U istraživanju je sudjelovalo 102 ispitanika. Ispitivanje je provedeno anonimnom anketom i trajalo je 10 minuta.

9.2. Cilj istraživanja

Cilj prvoga istraživanja je ispitati učenike 1., 2., 3. i 4. razreda vole li čitati, čitaju li dječje časopise i koje. Ispitati posjećuju li školsku knjižnicu, koliko često te čitaju li dječje časopise na internetu.

Cilj drugoga istraživanja je ispitati učitelje koriste li dječje časopise u nastavi, koje časopise i za koje aktivnosti, pitanja vezana za školsku knjižnicu te čitanje časopisa na internetu.

9.3. Zadaće istraživanja

Anketa provedena među učenicima ima sljedeće zadatke:

- koje aktivnosti (strip, časopis, fotografija, radio, računalo, film) su djeci najdraže
- istražiti vole li čitati

- istražiti čitaju li stripove i koje
- istražuju čitaju li dječje časopise i koje
- istražiti koriste li dječje časopise za vrijeme nastave i koje
- istražiti jesu li pretplaćeni na dječje časopise i koje
- istražiti što im je najzanimljivije u dječjim časopisima
- istražiti čitaju li dječje časopise u školskoj knjižnici i koliko često ju posjećuju
- istražiti vole li ići u knjižnicu i zbog čega ju posjećuju
- istražiti zadovoljstvo školskom knjižnicom
- istražiti čitaju li dječje časopise na internetu

Anketa provedena među učiteljima razredne nastave ima sljedeće zadatke:

- koje aktivnosti (strip, časopisi, fotografija, radio, računalo, film) koriste tijekom nastave

- istražiti koriste li učitelji dječje časopise za aktivnosti tijekom nastave, koje časopise i za koje aktivnosti

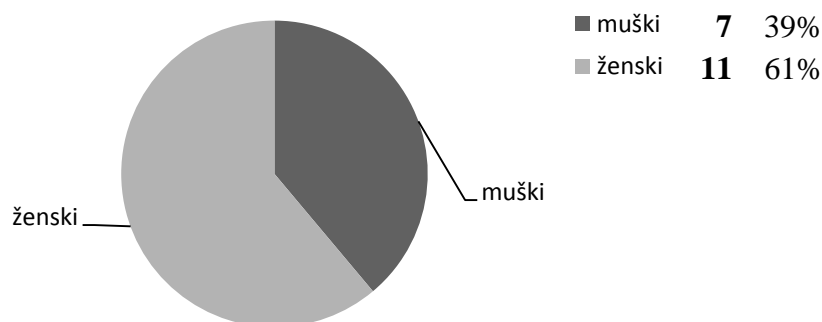
- istražiti jesu li pretplaćeni na dječje časopise i koje
- istražiti potiču li učenike na čitanje dječjih časopisa
- ispitati jesu li ikada s učenicima napravili dječji časopis
- istražiti zadovoljstvo školskom knjižnicom
- istražiti čitaju li dječje časopise na internetu

9.4. Analiza ankete

Prva anketa

U 1. razredu sudjelovalo je 18 ispitanika, 7 dječaka i 11 djevojčica. U postotku to je 37% ispitanika muškog spola, a 63% ispitanika ženskog spola.

Spol:

Grafikon 1. Spol

Prvim pitanjem želimo doznati koje od navedenih aktivnosti (strip, časopisi, fotografija, radio, računalo i film) su djeci najdraže.

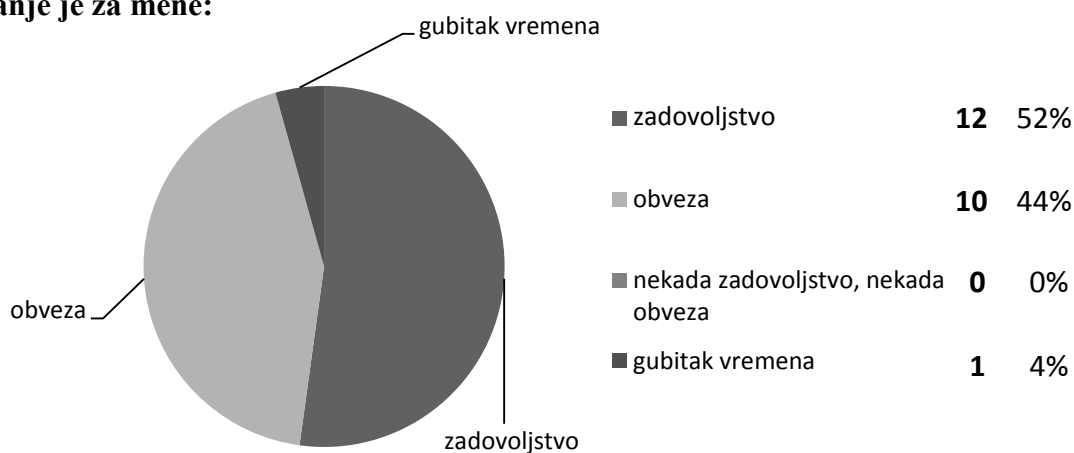

Grafikon 2. Koje od navedenih aktivnosti su djeci najdraže

Rezultati su pokazali da 12 učenika (25%) najviše voli strip, 6 učenika računalo (13%), 6 učenika radio (13%), 10 učenika fotografiju (21%), 8 učenika (17%) časopise te 5 učenika (11%) strip.

Učenici su drugim pitanjem odgovorili što je za njih čitanje. Ponuđeni odgovori su bili zadovoljstvo, obveza, nekada zadovoljstvo, nekada obveza i gubitak vremena. Rezultati pokazuju kako je čitanje za većinu učenika zadovoljstvo 12 (52%), zatim obveza za 10 (44%) učenika i za jednoga učenika gubitak vremena (4%). Niti jednom učeniku čitanje ne predstavlja nekada zadovoljstvo, a nekada gubitak vremena.

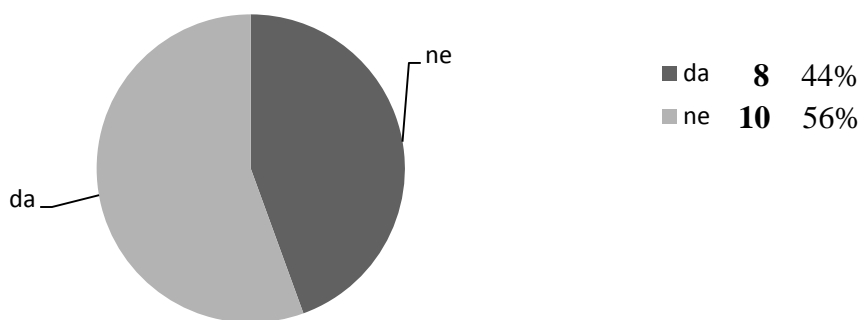
Čitanje je za mene:

Grafikon 3. Što je za djecu čitanje

Učenici su se trećim pitanjem izjasnili čitaju li stripove i koje. Većina učenika odgovorila je kako čita stripove 10 (56%), a 8 učenika (44%) ne čita stripove. Mnogi učenici koji čitaju stripove pod pitanjem koje stripove čitaš navodili su dječje časopise kao što su Violetta, Moj mali poni i jedan učenik je naveo časopis Zagor.

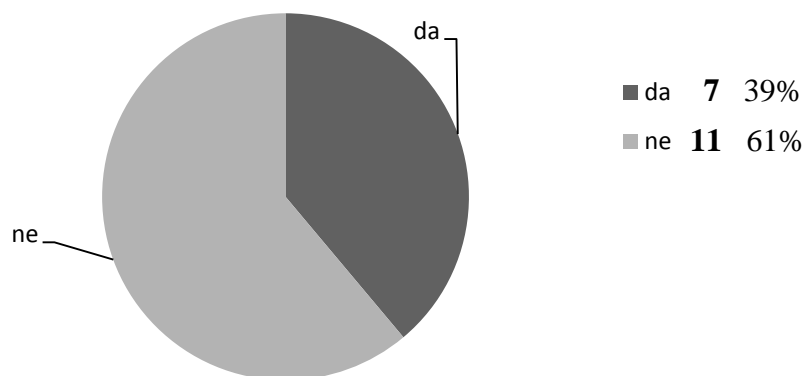
Čitaš li stripove?

Grafikon 4. Čitaju li djeca stripove

Petim i šestim pitanjem doznajemo čitaju li učenici dječje časopise i koje. Od 18 ispitanika, sedam učenika (39%) čita dječje časopise, a 11 (61%) ne čita dječje časopise. Učenici koji čitaju dječje časopise najčešće čitaju Violetu, Prvi izbor i Tom i Jerry.

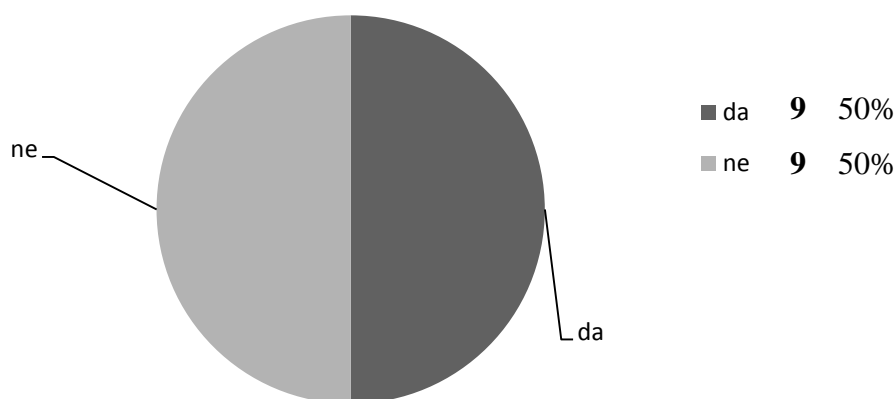
Čitaš li dječje časopise?

Grafikon 5. Čitaju li djeca dječje časopise

Sedmim i osmim pitanjem doznajemo čitaju li učenici dječje časopise za vrijeme nastave, pod kojim predmetima i za koje aktivnosti. Polovica učenika 9 (50%) čita za vrijeme nastave, dok druga polovica 9 (50%) ne čita. Učenici čitaju dječje časopise nakon završenog ispita ako im ostane slobodnog vremena do završetka sata ili pod odmorom.

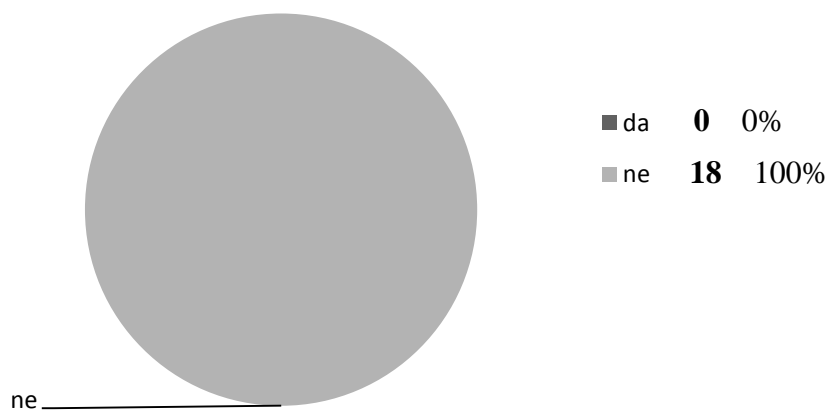
Koristite li dječje časopise za vrijeme nastave?

Grafikon 6. Čitaju li djeca dječje časopise za vrijeme nastave

Devetim i desetim pitanjem učenici su se izjasnili jesu li pretplaćeni na neki dječji časopis. Svih 18 ispitanika odgovorilo je ne (100%).

Jesi li pretplaćen/a na neki dječji časopis?

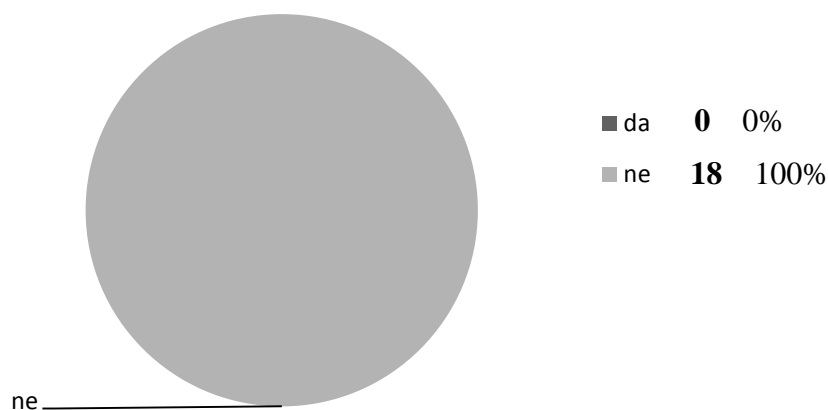

Grafikon 7. Jesu li djeca pretplaćen/a na neki dječji časopis

Jedanaestim pitanjem učenici navode što im je najzanimljivije u dječjim časopisima. Većini učenika najzanimljivije je kada se u časopisima pojavljuju slike životinja ili neke druge slike.

Dvanaestim pitanjem učenici odgovaraju čitaju li dječje časopise u školskoj knjižnici. Svih 18 ispitanika je odgovorilo kako ne (100%) čita dječje časopise u školskoj knjižnici.

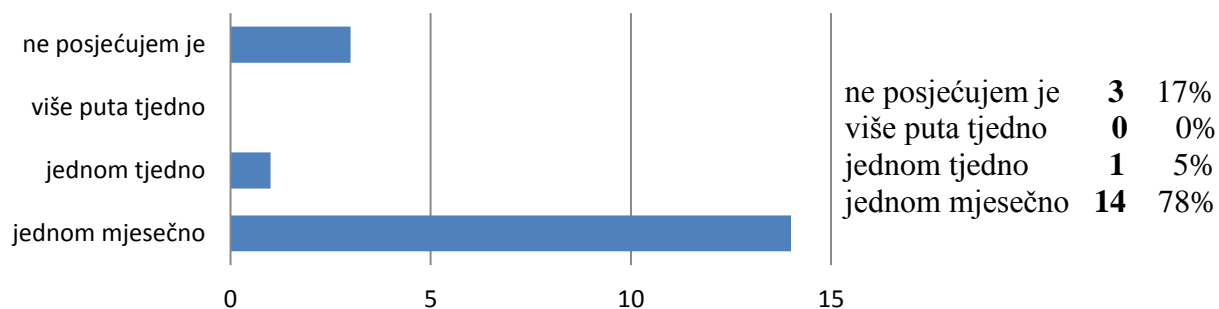
Čitaš li dječje časopise u školskoj knjižnici?

Grafikon 8. Čitaju li djeca dječje časopise u školskoj knjižnici

Trinaestim pitanjem doznajemo koliko često učenici posjećuju školsku knjižnicu. Od 18 ispitanika 10 (56%) posjećuje jednom mjesečno, 1(5%) učenik posjećuje jednom tjedno i 7 (39%) ne posjećuje uopće. Niti jedan učenik ne posjećuje školsku knjižnicu više puta tjedno.

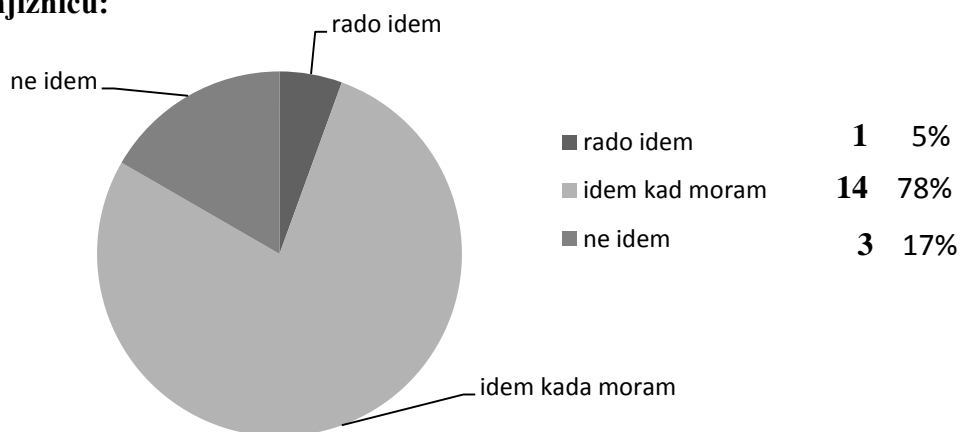
Koliko često posjećuješ školsku knjižnicu?

Grafikon 9. Koliko često djeca posjećuju školsku knjižnicu

Četnaestim pitanjem učenici nam govore vole li ići u knjižnicu. Samo jedan učenik (5%) rekao je kako rado ide u školsku knjižnicu, njih 14 (78%) idu kad moraju, a tri učenika (17%) uopće ne idu.

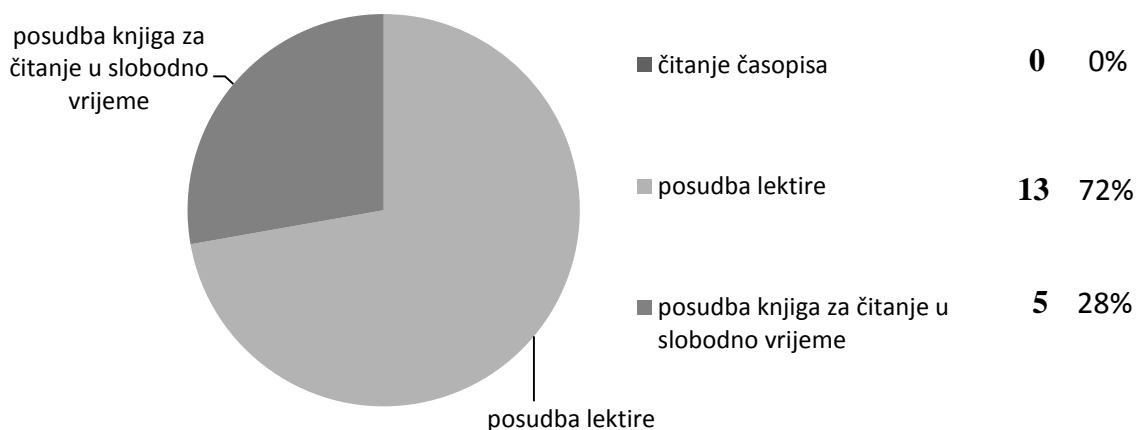
U školsku knjižnicu:

Grafikon 10. Vole li djeca ići u školsku knjižnicu

Petnaestim pitanjem učenici su se izjasnili zbog čega posjećuju školsku knjižnicu. Niti jedan učenik ne ide u školsku knjižnicu čitati dječje časopise (0%), 13 (72%) učenika idu u školsku knjižnicu radi posudbe lektire i 5(28%) učenika posuđuju knjige za čitanje u slobodno vrijeme.

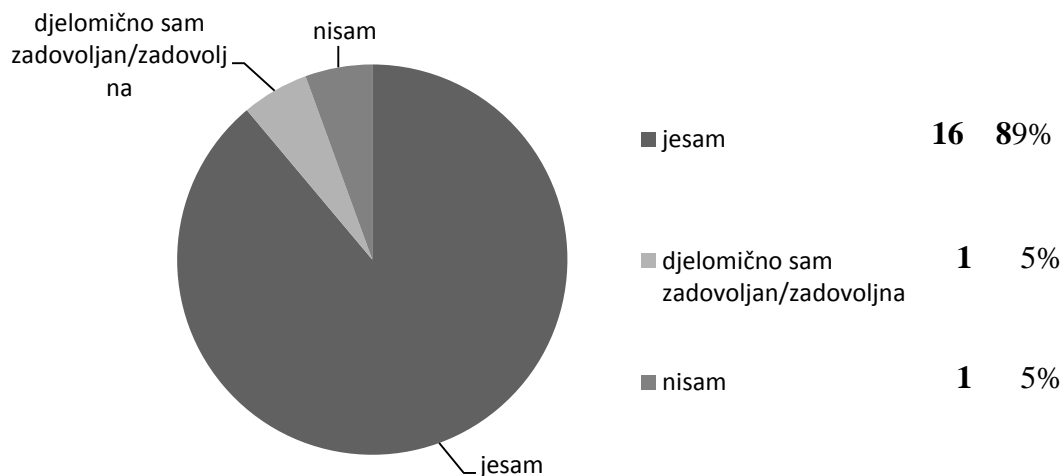
Razlog dolaska u školsku knjižnicu:

Grafikon 11. Razlog posjete školske knjižnice

Šesnaestim pitanjem učenici izražavaju zadovoljstvo školskom knjižnicom. Od 18 ispitanika, 16(89%) je zadovoljno, 1(5%) je djelomično zadovoljan, a 1(5%) nije zadovoljan.

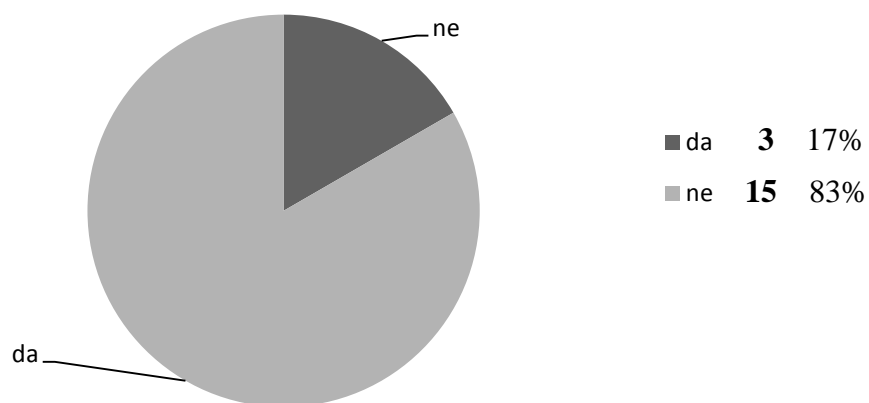
Jesi li zadovoljan/zadovoljna svojom školskom knjižnicom?

Grafikon 12. Zadovoljstvo djece školskom knjižnicom

Sedamnaestim pitanjem učenici su se izjasnili čitaju li dječje časopise na internetu. Samo tri učenika (17%) čitaju, a ostalih 15 (83%) ne čitaju dječje časopise na internetu.

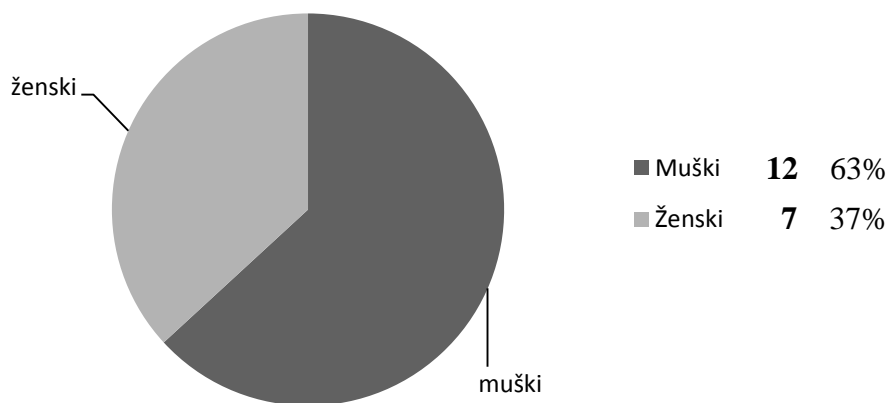
Čitaš li dječje časopise na internetu?

Grafikon 13. Čitaju li djeca dječje časopise na internetu

U drugom razredu sudjelovalo je 19 učenika, od čega 12 (63%) dječaka i 7 (37%) djevojčica.

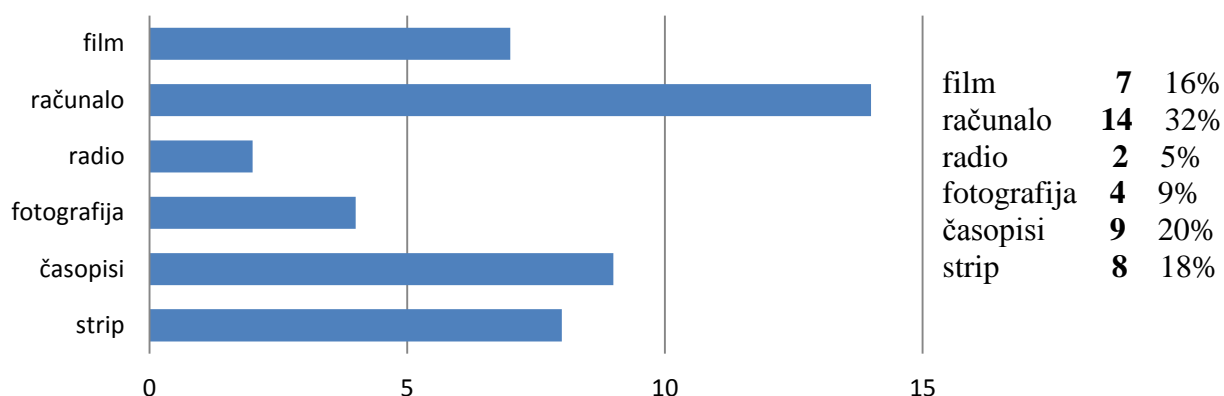
Spol:

Grafikon 14. Spol

Prvim pitanjem želimo doznati koje od navedenih aktivnosti učenici najviše vole. Rezultati prikazuju kako najviše učenika voli koristiti računalo i to 14 (32%) učenika, zatim 9 (20%) časopise, 8 (18%) stripove, 7 (16%) učenika najviše voli gledati filmove, 4 (9%) fotografije i 2 (5%) učenika vole slušati radio. Učenici su mogli zaokružiti više odgovora.

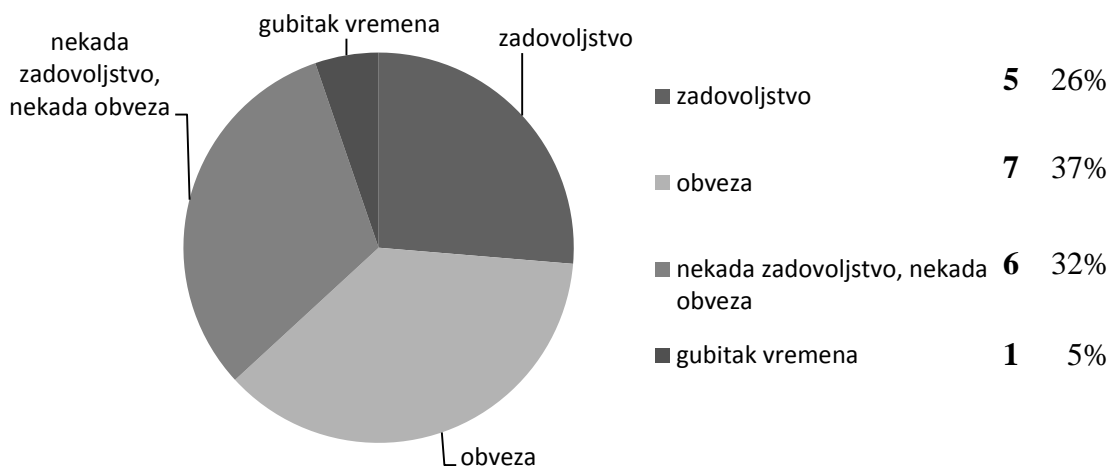
Koje su ti od navedenih aktivnosti najdraže? (možeš zaokružiti više odgovora)

Grafikon 15. Koje aktivnosti su djeci najdraže

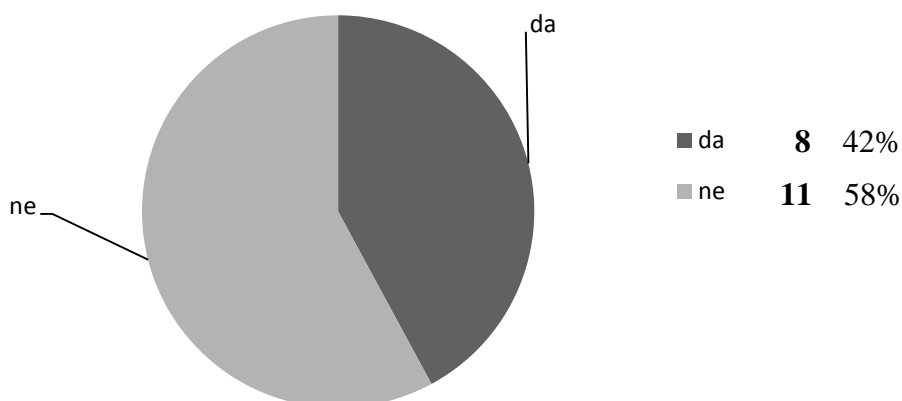
Drugim pitanjem učenici su se izjasnili što je za njih čitanje. Za najviše učenika, 7 (37%) ,čitanje je obveza, za 5 (26%) je zadovoljstvo, za 6 (32%) nekada zadovoljstvo nekada obveza i samo 1 (5%) učenik smatra kako je čitanje gubitak vremena.

Čitanje je za mene:

Grafikon 16. Što je za djecu čitanje

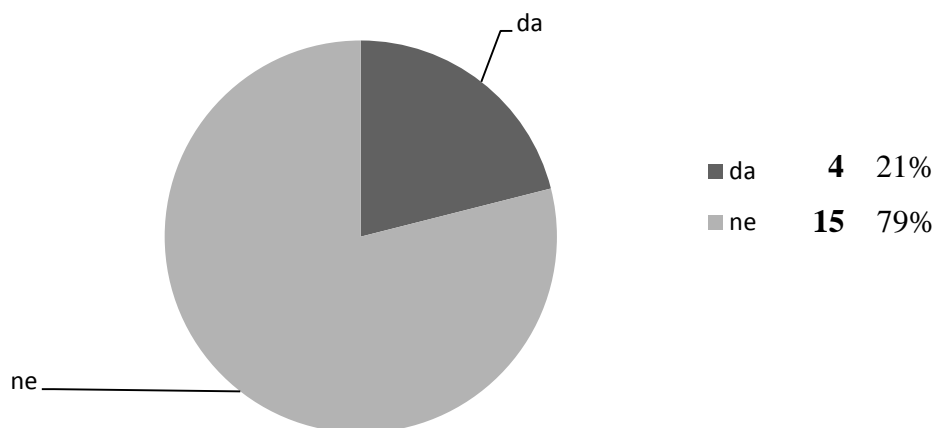
Čitaš li stripove?

Grafikon 17. Čitaju li djeca stripove

Grafikon 17. prikazuje koliko djece čita stripove. Prema rezultatima 11 učenika ne čita, a 8 učenika čita stripove. U postotku 58% čita, a 42% ne čita. Učenici koji čitaju stripove naveli su kako čitaju Prvi izbor, Smib u kojima se nalaze stripove, no to su nazivi časopisa. Neki učenici naveli su strip Garfield, Kiki i ostali (strip Sanje Pilić koji izlazi u Prvom izboru) i Winx.

Čitaš li dječje časopise?

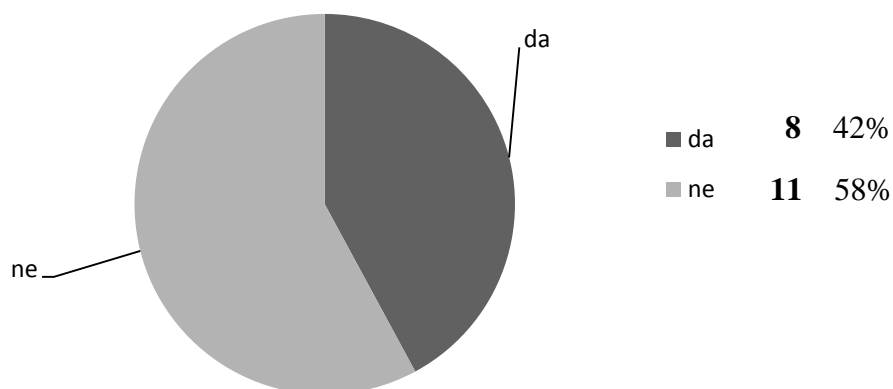

Grafikon 18. Čitaju li djeca dječje časopise

Grafikon 18. prikazuje koliko djece čita dječje časopise. Mnoga djeca ne znaju razliku između stripova i dječjih časopisa. Dječje časopise čita samo 4 (21%) učenika, a 15 (79%) ne čita. Od dječjih časopisa najviše čitaju Prvi izbor i Moj planet.

Sedmim i osmim pitanjem želimo doznati čitaju li učenici dječje časopise za vrijeme nastave, pod kojim predmetima i za što ih koriste. Od 19 ispitanika 8 (42%) učenika ne čita, a 11 (58%) čita dječje časopise za vrijeme nastave. Dječje časopise koriste za vrijeme hrvatskog jezika, likovne kulture, izvannastavnih aktivnosti, sata razrednika, za zabavu i učenje o životinjama.

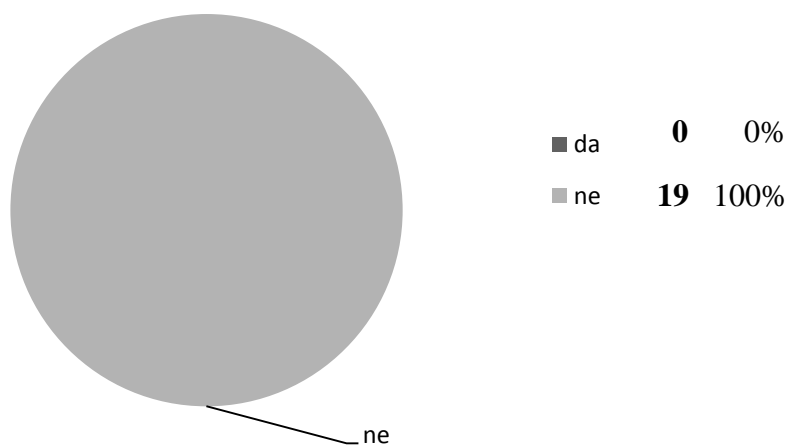
Čitaš li dječje časopise za vrijeme nastave?

Grafikon 19. Čitaju li djeca dječje časopise za vrijeme nastave

Devetim i desetim pitanjem učenici su se izjasnili jesu li pretplaćeni na neki dječji časopis i koji. Niti jedan učenik drugoga razreda nije pretplaćen na dječji časopis.

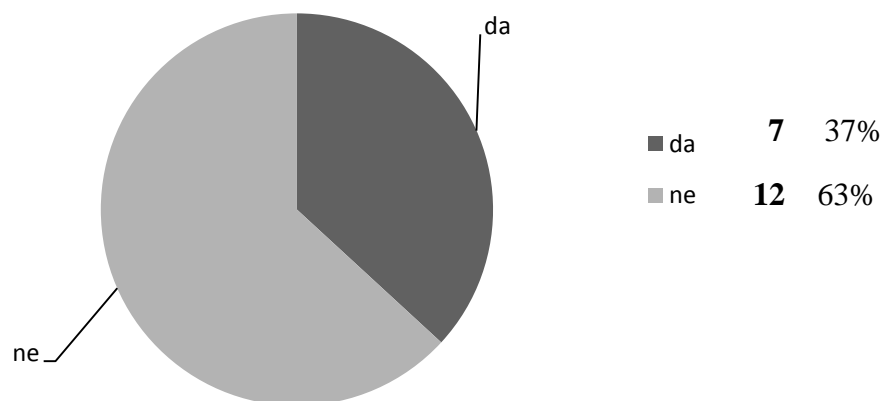
Jesi li pretplaćen/a na neki dječji časopis?

Grafikon 20. Jesu li djeca pretplaćena na neki dječji časopis

Jedanaestim pitanjem učenici govore što im je najzanimljivije u dječjim časopisima. Većini su najzanimljivije križaljke, slike, tekstovi i slike o životinjama i vicevi, no tri učenika nisu ništa navela.

Čitaš li dječje časopise u školskoj knjižnici?

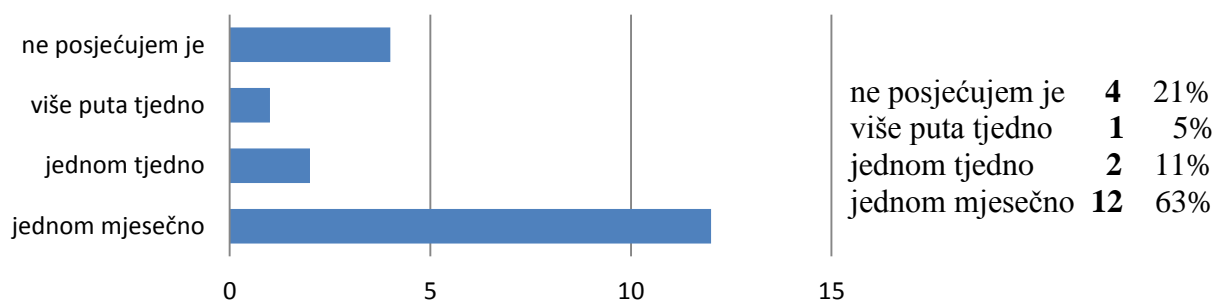

Grafikon 21. Čitaju li djeca dječje časopise u školskoj knjižnici

Grafikon 21. prikazuje čitaju li učenici dječje časopise u školskoj knjižnici. Od 19 ispitanika, 7 (37%) učenika čita, a 12 (63%) učenika ne čita.

Trinaestim pitanjem učenici su se izjasnili koliko često posjećuju školsku knjižnicu. 12 (63%) učenika posjećuje jednom mjesečno, 2 (11%) jednom tjedno, 1 (5%) više puta tjedno i 4 (21%) ne posjećuju uopće.

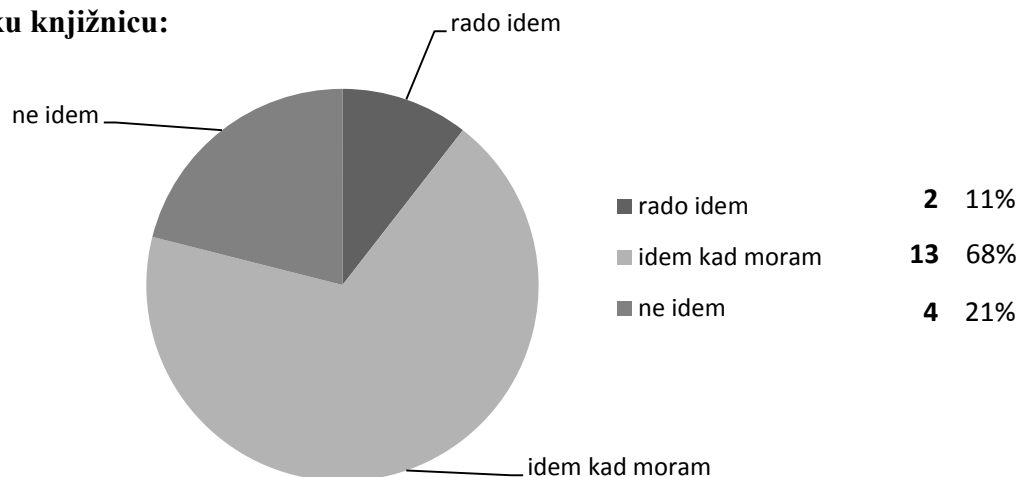
Koliko često posjećuješ školsku knjižnicu?

Grafikon 22. Koliko često djeca posjećuju školsku knjižnicu

Četnaestim pitanjem saznajemo vole li učenici ići u školsku knjižnicu. 2 (11%) učenika rado idu, 13 (68%) učenika idu kada moraju i 4 (21%) učenika ne idu u školsku knjižnicu.

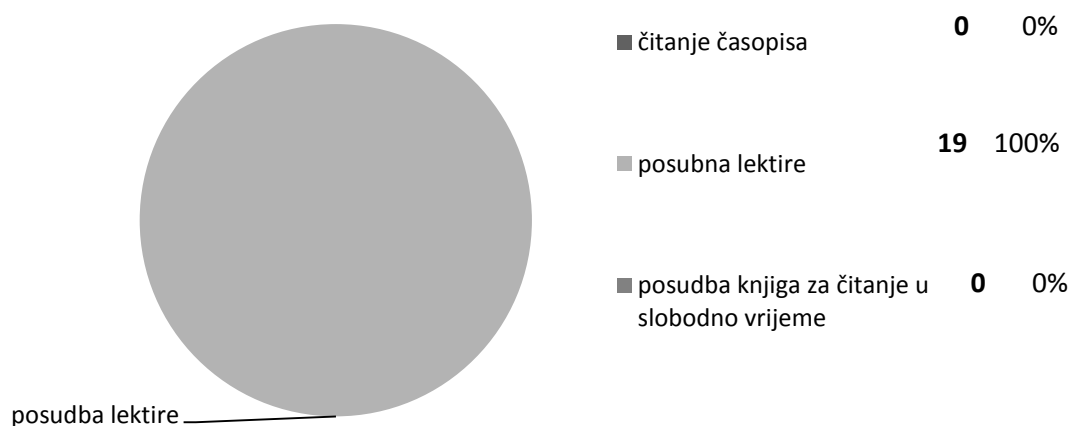
U školsku knjižnicu:

Grafikon 23. Vole li djeca ići u školsku knjižnicu

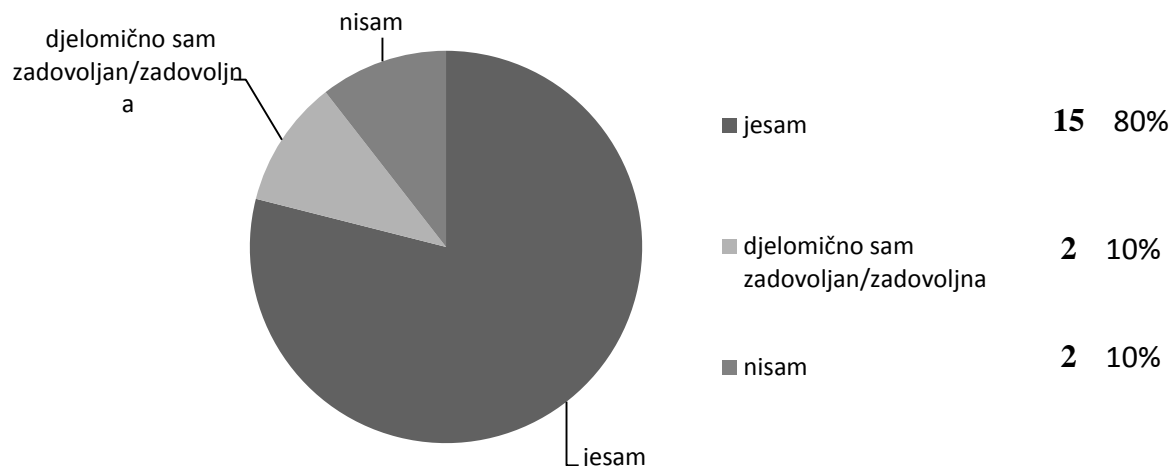
Petnaestim pitanjem učenici govore zbog čega odlaze u školsku knjižnicu. Niti jedan učenik ne čita dječje časopise u školskoj knjižnici, a svi ostali učenici odlaze kako bi posudili knjigu za lektiru.

Razlog dolaska u knjižnicu:

Grafikon 24. Razlog posjete školske knjižnice

Jesi li zadovoljan/zadovoljna svojom školskom knjižnicom?

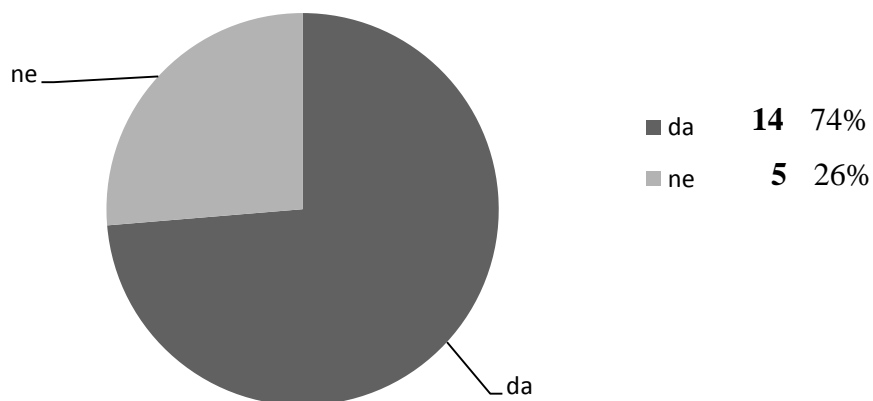

Grafikon 25. Jesu li djeca zadovoljna školskom knjižnicom

Grafikon 25. prikazuje jesu li učenici zadovoljni školskom knjižnicom. 15 (79%) učenika je zadovoljno, 2 (10%) učenika su djelomično zadovoljna i 2 (11%) nisu.

Sedamnaestim pitanjem doznajemo čitaju li djeca dječje časopise na internetu. Od 19 ispitanika 14 (74%) učenika čita, a 5 (26%) učenika ne čita dječje časopise na internetu.

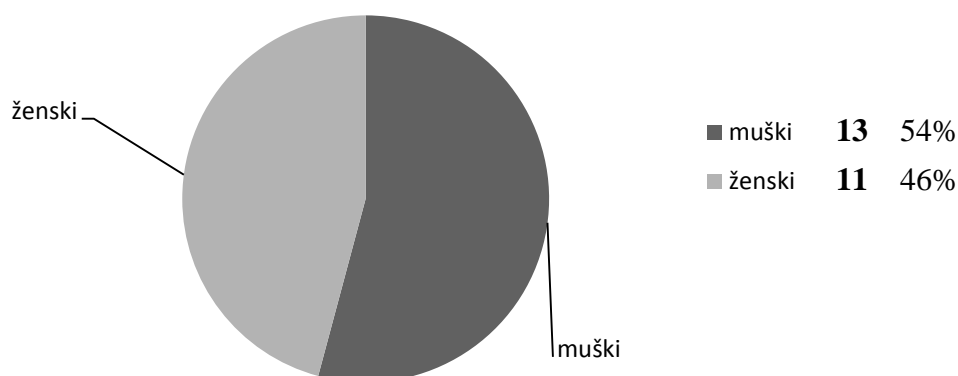
Čitaš li dječje časopise na internetu?

Grafikon 26. Čitaju li djeca dječje časopise na internetu

U trećem razredu sudjelovalo je 24 učenika, 11 (46%) djevojčica i 13 (54%) dječaka.

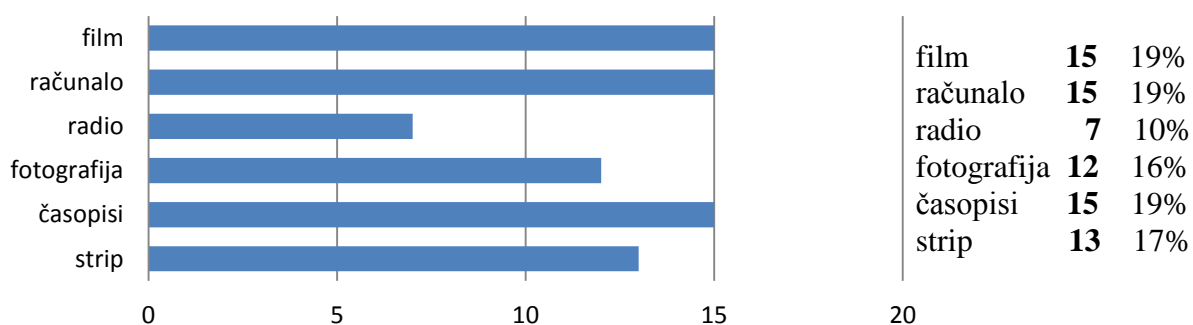
Spol:

Grafikon 27. Spol

Prvim pitanjem doznajemo koje aktivnosti su učenicima najdraže. Od 24 ispitanika, 13 (17%) najviše voli stripove, 15 (19%) časopise, 12 (16%) fotografije, 7 (10%) radio, 15 (19%) računalo i 15 (19%) film. Učenici su mogli zaokružiti više odgovora.

Koje su ti od navedenih aktivnosti najdraže? (možeš zaokružiti više odgovora)

Grafikon 28. Koje aktivnosti su djeci najdraže

Čitanje je za mene:

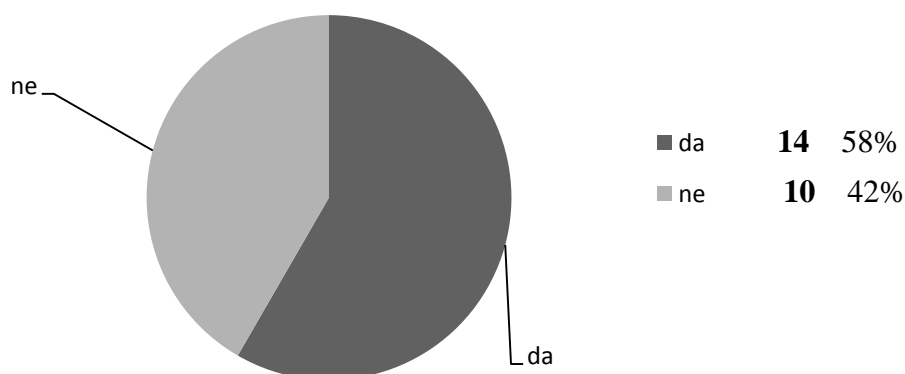

Grafikon 29. Što je za djecu čitanje

Grafikon 29. prikazuje što je za djecu čitanje. Za njih 12 (50%) čitanje je zadovoljstvo, za 4 (17%) obveza, za 8 (33%) nekada zadovoljstvo, nekada obveza, a niti za jednog učenika nije gubitak vremena. U prvom i drugom razredu barem jedan učenik je rekao kako je za njega čitanje gubitak vremena.

Trećim i četvrtim pitanjem učenici su se izjasnili čitaju li stripove i koje. 14 (58%) učenika je navelo da čita stripove, a 10 (42%) ne čita. Učenici su kao primjere stripova navodili Komarac, Tom i Jerry, Hercules, Batman, Hulk, Ben 10, Peanuts, Pink Panter, a neki su navodili dječje časopise.

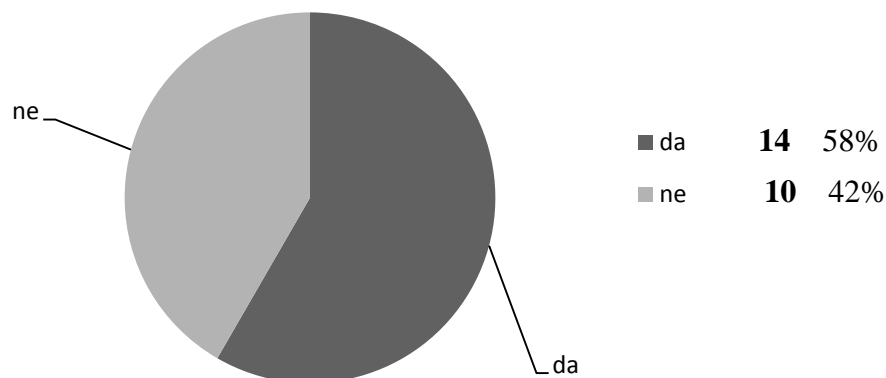
Čitaš li stripove?

Grafikon 30. Čitaju li djeca stripove

Petim i šestim pitanjem doznajemo čitaju li učenici dječje časopise i koje. 14 (58%) učenika čita, a 10 (42%) ne čita dječje časopise. Časopise koje učenici čitaju su Moj planet, Smib, Prvi izbor, Radost, Violetta i Ok!.

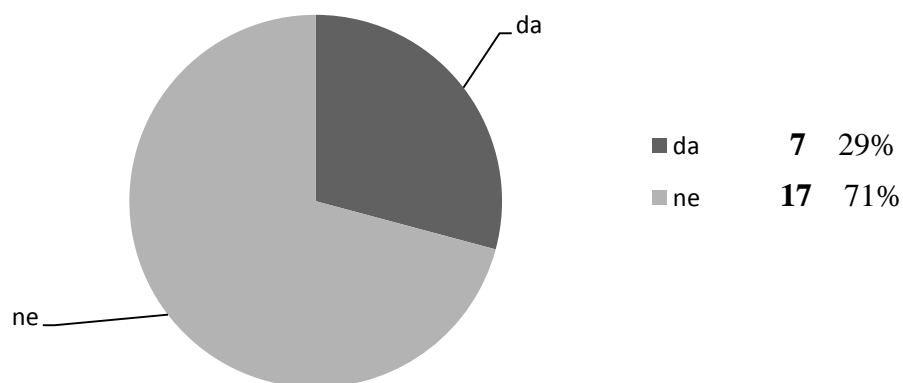
Čitaš li dječje časopise?

Grafikon 31. Čitaju li djeca dječje časopise

Sedmim i osmim pitanjem doznajemo koriste li učenici dječje časopise za vrijeme nastave, pod kojim predmetima i za što ih koriste. 7 (29%) učenika čita za vrijeme nastave, a 17 (71%) ne čita. Koriste ih pod hrvatskim jezikom, satom razrednika, ako ranije završe s rješavanjem ispita ili pod odmorom.

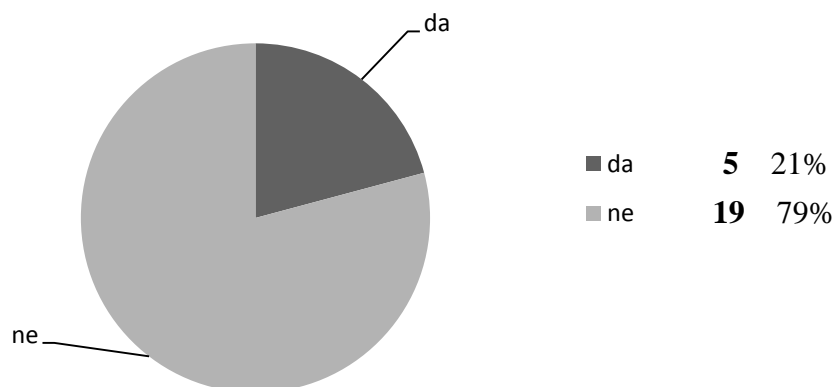
Koristite li dječje časopise za vrijeme nastave?

Grafikon 32. Koriste li djeca dječje časopise za vrijeme nastave

Devetim i desetim pitanjem učenici su se izjasnili jesu li pretplaćeni na neki dječji časopis i ako jesu na koji. Većina učenika je odgovorila kako nije pretplaćena. Potvrдно je odgovorilo samo 5 (21%) učenika, a 19 (79%) učenika je odgovorilo kako nisu pretplaćeni. Učenici koji su pretplaćeni dobivaju ili časopis Radost ili Moj planet. Tek u trećem razredu pojavili su se učenici koji su pretplaćeni na časopise.

Jesi li pretplaćen/a na neki dječji časopis?

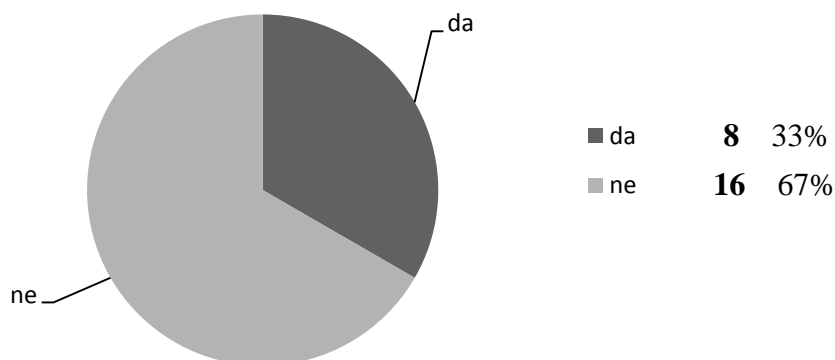

Grafikon 33. Jesu li djeca pretplaćena na dječji časopis

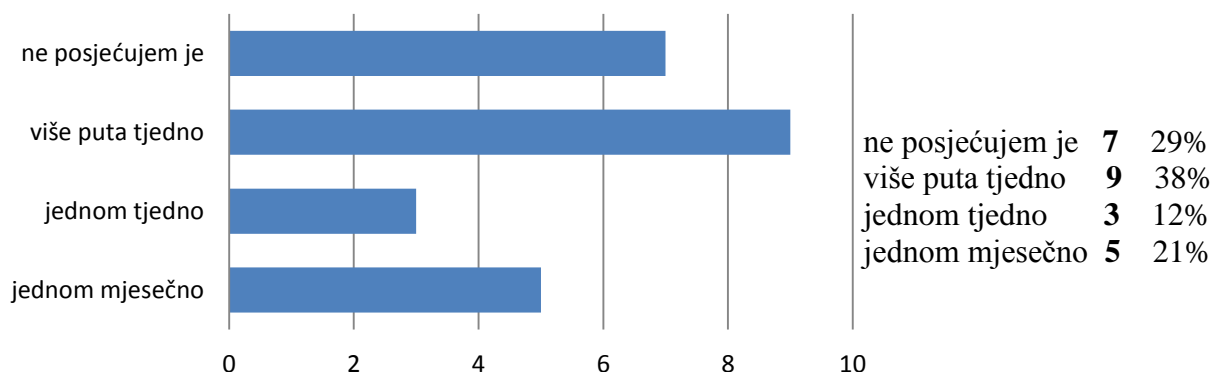
Sljedećim pitanjem učenici su odgovorili što im je najzanimljivije u dječjim časopisima. Većina je odgovorila kako su im najzanimljivije križaljke i slike, ostali su govorili kako vole kada se pojavljuju znamenitosti, nešto o sportu, stripovi, poster, upute za izradu zanimljivih stvari i vicevi. Jedan učenik odgovorio kako mu se sve sviđa, a drugi kako mu se ništa ne sviđa.

Dvanaestim pitanjem doznajemo čitaju li učenici dječje časopise u školskoj knjižnici. Ponuđeni odgovori su da i ne. Većina učenika, 16 (67%), odgovorila je kako ne čita, a ostalih 8 (33%) čitaju.

Čitaš li dječje časopise u školskoj knjižnici?

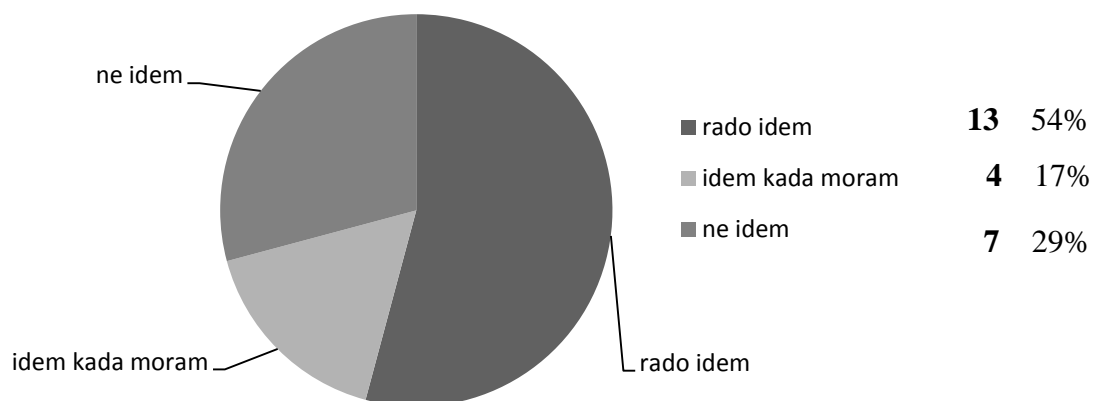
Koliko često posjećuješ školsku knjižnicu?

Rezultati ankete pokazali su da najviše učenika posjećuje knjižnicu više puta tjedno, čak njih 9 (38%), što je veliki pomak u odnosu na prvi i drugi razred. Jednom tjedno knjižnicu posjećuje 3 (12%) učenika, jednom mjesečno 5 (21%) učenika i ne posjećuje je 7 (29%) učenika.

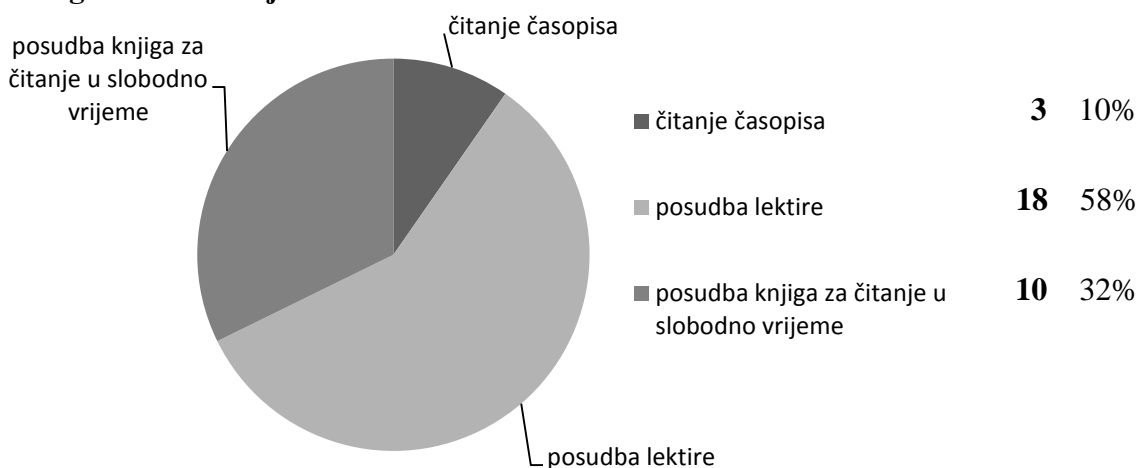
Četrnaestim pitanjem doznajemo vole li učenici ići u školsku knjižnicu. Od 24 ispitanika, 13 (54%) rado ide, 4 (17%) idu kada moraju i 7 (29%) ne idu u školsku knjižnicu. Većina učenika rado ide u školsku knjižnicu.

U školsku knjižnicu:

Grafikon 36. Vole li djeca ići u školsku knjižnicu

Razlog dolaska u knjižnicu:

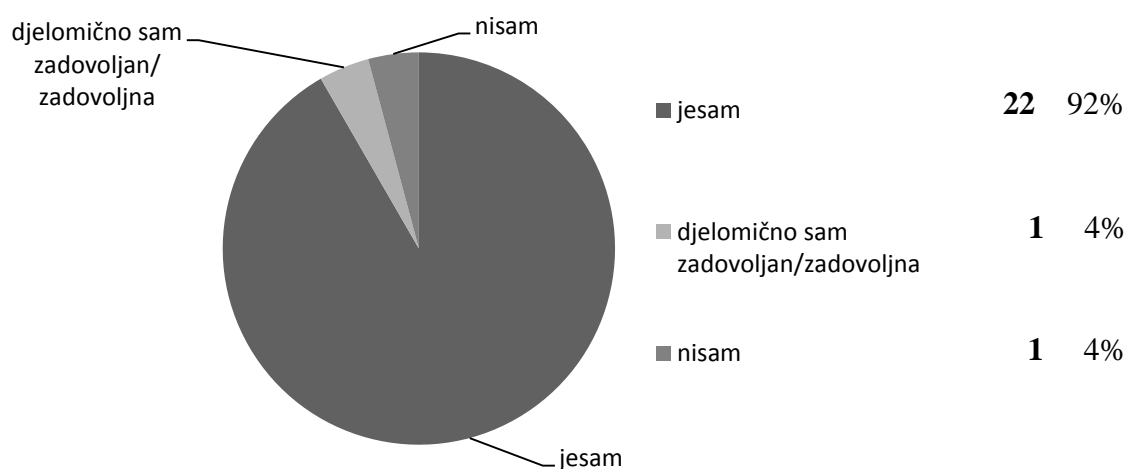

Grafikon 37. Razlog posjete školske knjižnice

Grafikon 37. prikazuje razloge zbog kojih učenici posjećuju školsku knjižnicu. Učenici su zaokruživali više odgovora budući da knjižnicu posjećuju iz više razloga. Najviše ju posjećuju radi posudbe lektire i to 18 učenika (58%), 10 (32%) učenika radi posudbe knjiga za čitanje u slobodno vrijeme i samo 3 (10%) učenika radi čitanja časopisa. Napredak je vidjeti toliko učenika koju posuđuju knjige za čitanje u slobodno vrijeme.

Predzadnjim pitanjem doznajemo jesu li učenici zadovoljni svojom školskom knjižnicom. Većina učenika je zadovoljna, odnosno 22 (92%) učenika su zadovoljna, 1 (4%) učenik je djelomično zadovoljan i 1 (4%) nije zadovoljan.

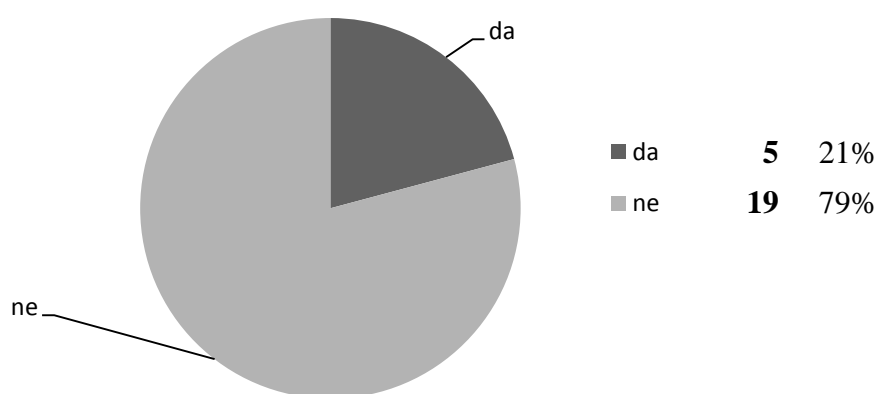
Jesi li zadovoljan/zadovoljna svojom školskom knjižnicom?

Grafikon 38. Jesu li djeca zadovoljna školskom knjižnicom

Posljednjim pitanjem učenici su se izjasnili čitaju li dječje časopise na internetu. Od 24 ispitanika samo 5 (21%) učenika čita, a 19 (79%) ne čita.

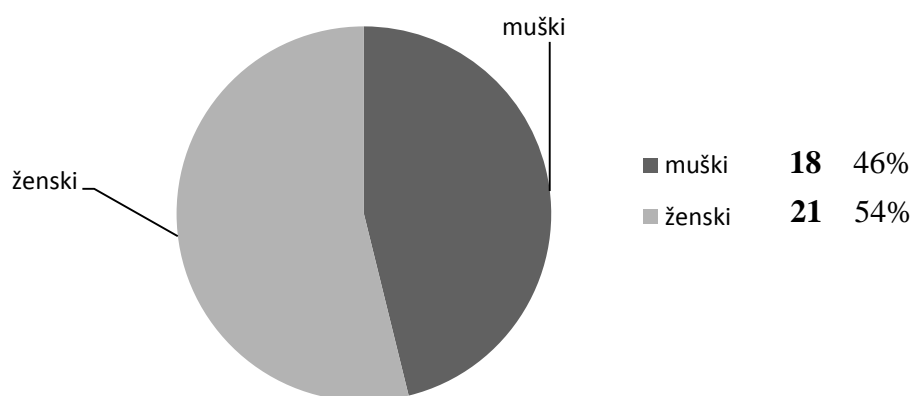
Čitaš li dječje časopise na internetu?

Grafikon 39. Čitaju li djeca dječje časopise na internetu

Od četvrtih razreda sudjelovala su dva odjeljenja te je ukupno bilo 39 učenika. Od toga je 21 djevojčica i 18 dječaka. U postotku to je 54% djevojčica i 46% dječaka.

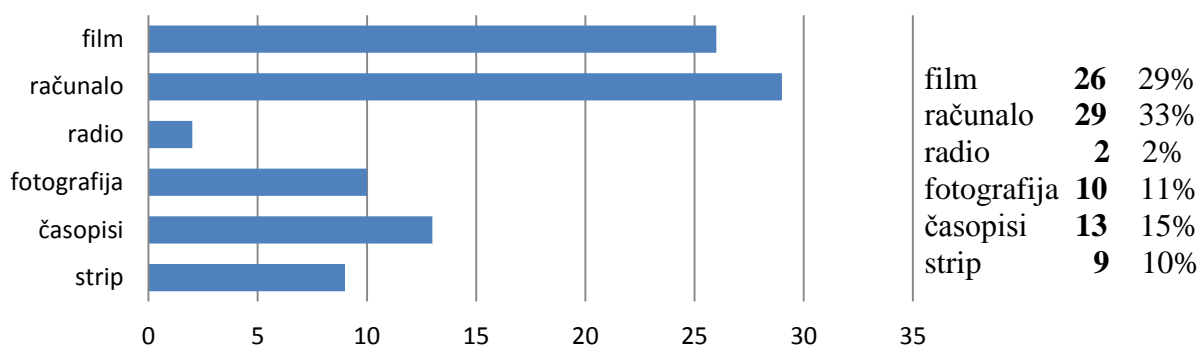
Spol:

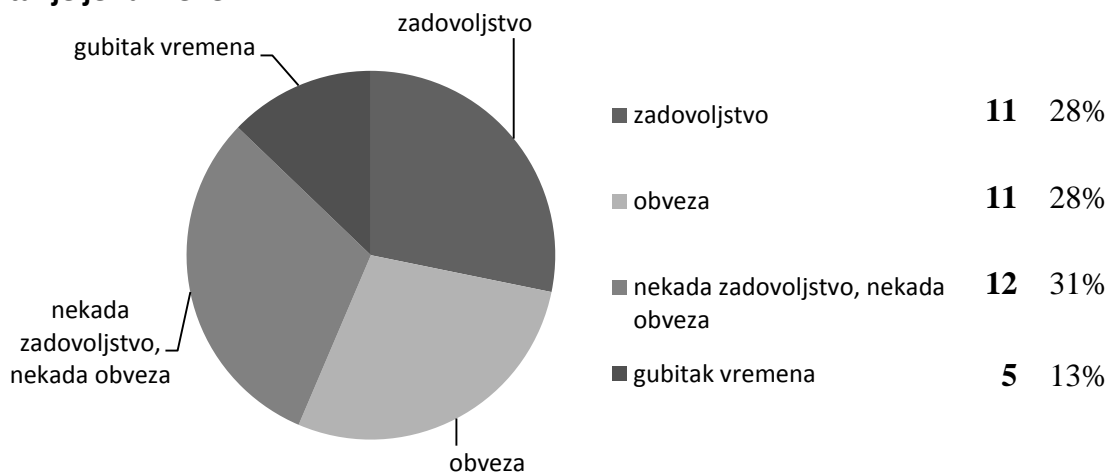
Grafikon 40. Spol

Prvim pitanjem doznajemo koje su aktivnosti učenicima najdraže. Učenici su smjeli zaokružiti više odgovora. Ponuđene aktivnosti su strip, časopisi, fotografija, radio, računalo i film. Učenicima su najdraže aktivnosti uz korištenje računala, a najmanje vole radio. Strip voli 9 (10%) učenika, časopise 13 (15%), fotografije 10 (11%), radio 2 (2%), računalo 29 (33%) i film 26 (29%).

Koje su ti od navedenih aktivnosti najdraže? (možeš zaokružiti više odgovora)

Čitanje je za mene:

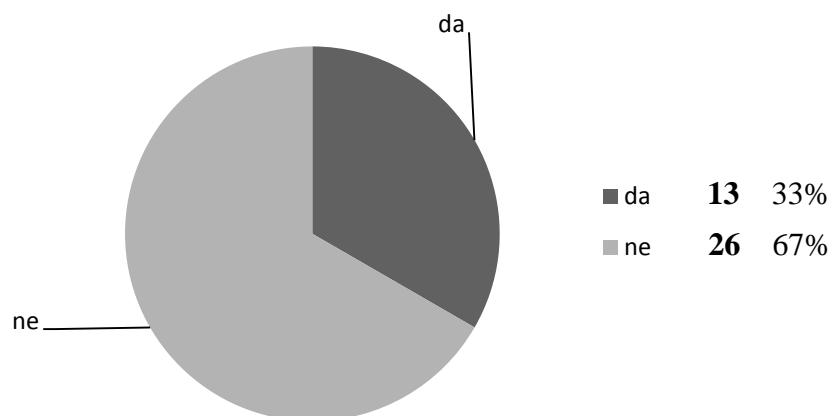

Grafikon 42. Što je za djecu čitanje

Grafikon 42. prikazuje što je za djecu čitanje. Za većinu djece čitanje je nekada zadovoljstvo, nekada obveza, 12 (31%), za njih 11 (28%) je zadovoljstvo, 11 (28%) obveza i za njih 5 (13%) je gubitak vremena.

Trećim i četvrtim pitanjem učenici su se izjasnili čitaju li stripove i koje. Njih 13 (33%) čita stripove, a 26 (67%) ne čita. Stripovi koje čitaju su većinom Zagor i Garfield, ostali učenici naveli su Spiderman, Hogor strašni i stripove u časopisima čiji naslov im se svidi. Učenici četvrtoga razreda nisu navodili dječje časopisa kao primjere stripova.

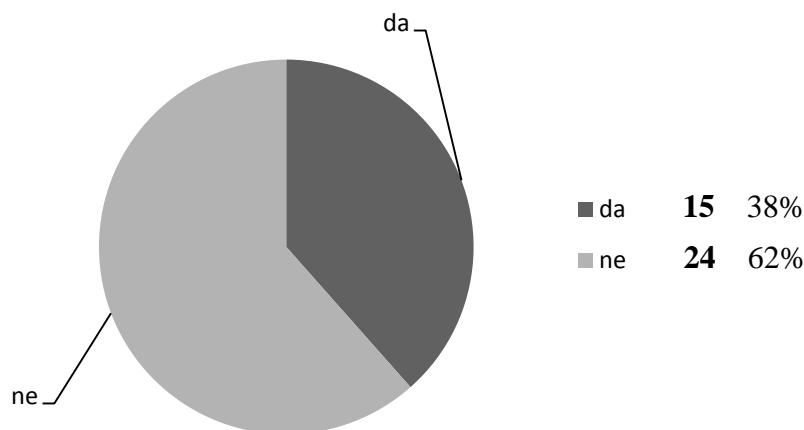
Čitaš li stripove?

Grafikon 43. Čitaju li djeca stripove

Petim i šestim pitanjem doznajemo čitaju li učenici dječje časopise i koje. 15 učenika čita, a 24 učenika ne čita dječje časopise. Od časopisa koje čitaju navodili su najviše Smib i Radost, a ostali Moj planet, Prvi izbor, Ok!, Violetta i druge.

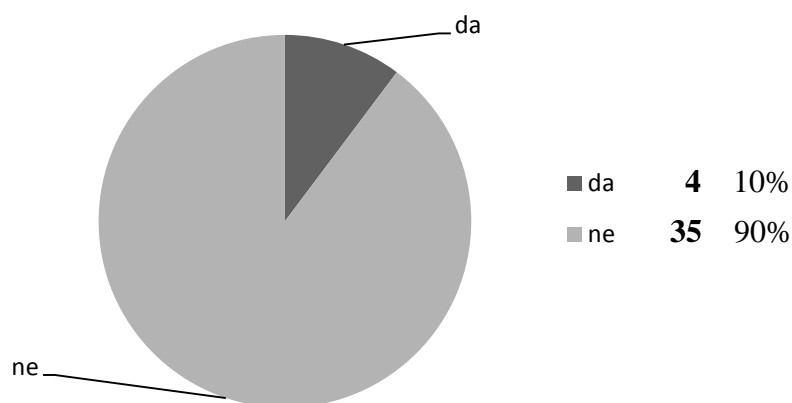
Čitaš li dječje časopise?

Grafikon 44. Čitaju li djeca dječje časopise

Sedim i osmim pitanjem doznajemo koriste li učenici dječje časopise za vrijeme nastave, pod kojim predmetima i za koje aktivnosti. Od 39 ispitanika, samo njih 4 je navelo da koristi dječje časopise pod hrvatskim jezikom za obradu novoga gradiva, za grupni rad, kada su učili o časopisima i njihovim imenima.

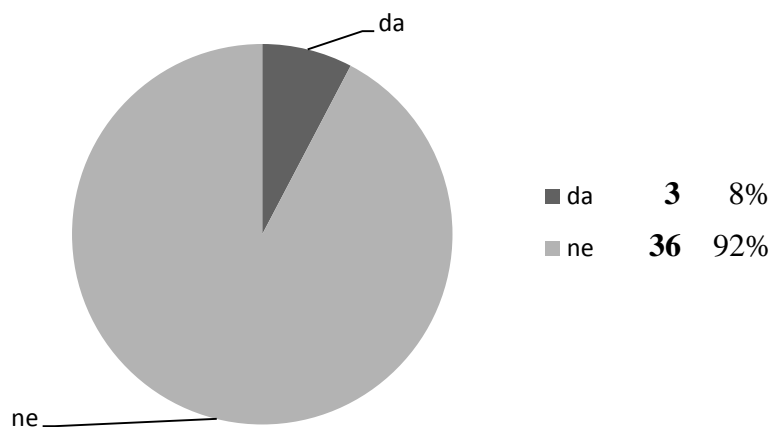
Koristite li dječje časopise za vrijeme nastave?

Grafikon 45. Koriste li djeca dječje časopise za vrijeme nastave

Devetim i desetim pitanjem učenici su se izjasnili jesu li pretplaćeni na neki dječji časopis i koji. Samo tri (8%) učenika pretplaćena su na dječje časopise od čega dva primaju Radost, a jedan Moj planet. Svi ostali učenici nisu pretplaćeni.

Jesi li pretplaćen/a na neki dječji časopis?

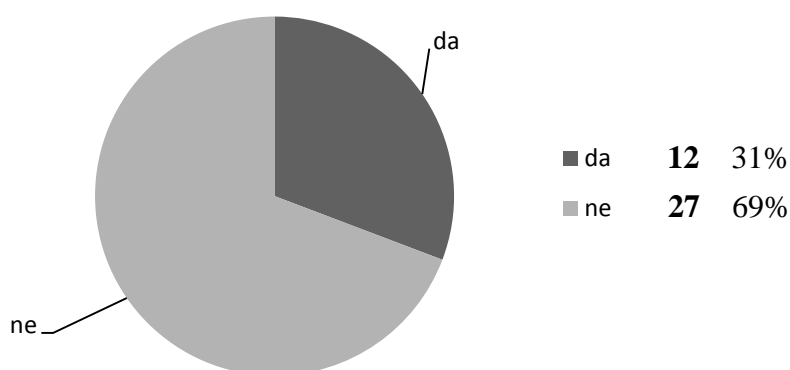

Grafikon 46. Jesu li djeca pretplaćena na neki dječji časopis

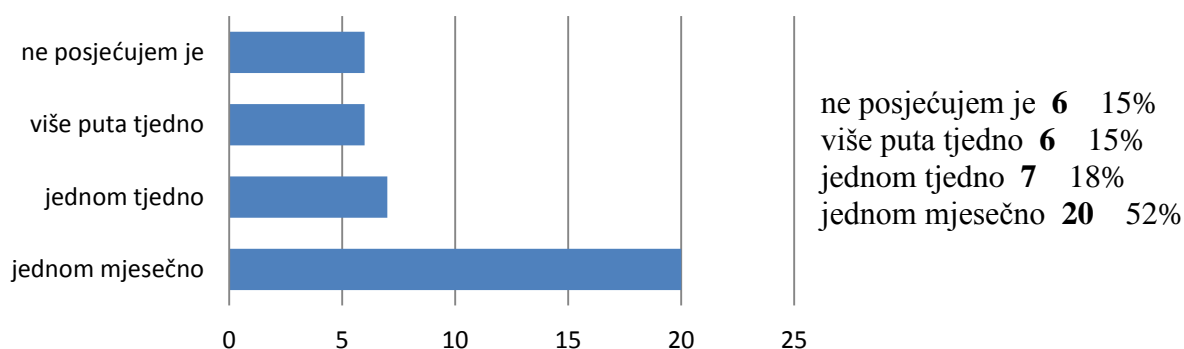
Sljedećim pitanjem učenici govore što im je najzanimljivije u dječjim časopisima. Najčešće spomenute su priče o poznatima i ostale priče, slike i poster, a ostali učenici su spomenuli zanimljivosti o svemu, slike i priče o životinjama, stripove, stvari koje mogu naučiti, slanje crteža i pjesmica, viceve i priče o modi.

Rezultati dvanaestoga pitanja govore nam čitaju li učenici dječje časopise u školskoj knjižnici. 27 (69%) učenika ne čita, a 12 (31%) učenika čita časopise u školskoj knjižnici.

Čitaš li dječje časopise u školskoj knjižnici?

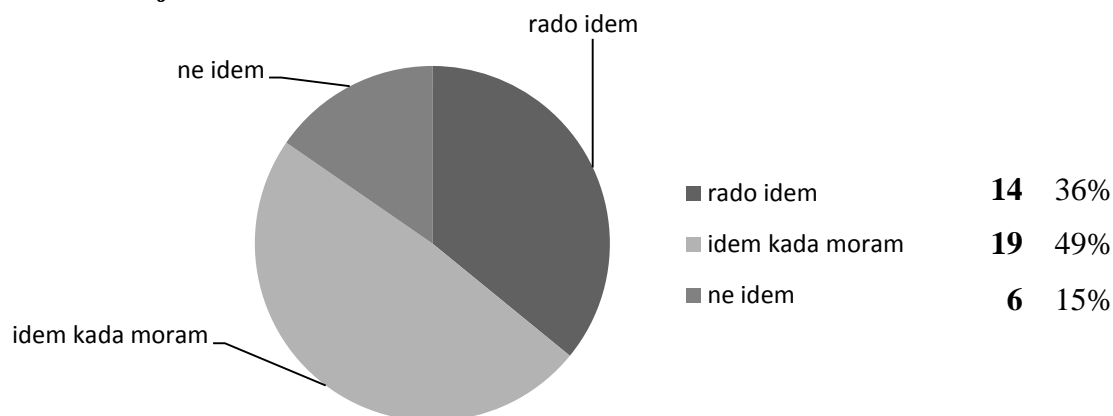
Koliko često posjećuješ školsku knjižnicu?

Grafikon 48. Koliko često djeca posjećuju školsku knjižnicu

Grafikon 48. prikazuje koliko često djeca posjećuju školsku knjižnicu. Ponuđeni odgovori su jednom mjesečno, jednom tjedno, više puta tjedno i ne posjećujem je. 20 (52%) učenika posjećuje jednom mjesečno, 7 (18%) jednom tjedno, 6 (15%) više puta tjedno i 6 (15%) ne posjećuju uopće.

U školsku knjižnicu:

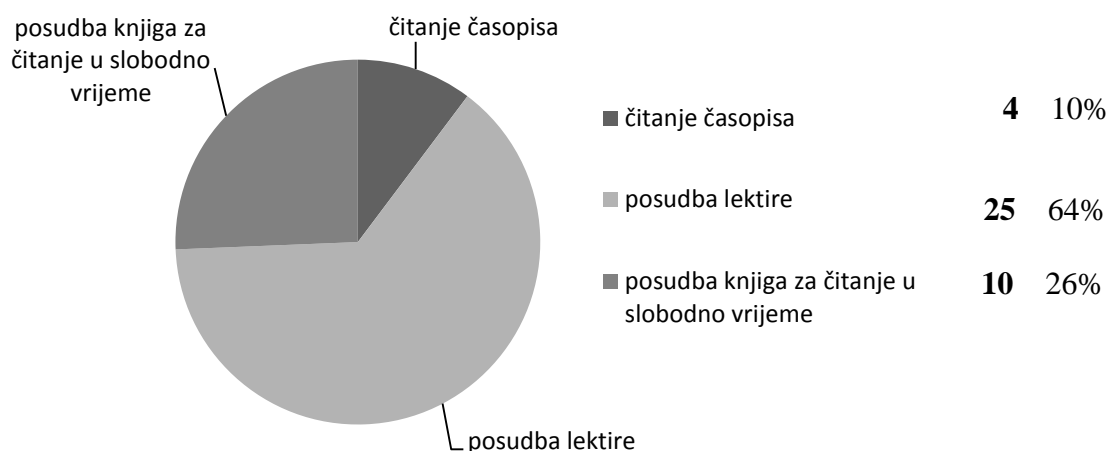

Grafikon 49. Vole li djeca ići u školsku knjižnicu

Rezultati prikazuju kako učenici idu u školsku knjižnicu samo kada moraju, odnosno kada im školske obveze to zahtijevaju. 19 (49%) ide kada mora, 14 (36%) rado ide u školsku knjižnicu i 6 (15%) uopće ne ide.

Petnaestim pitanjem doznajemo zbog čega učenici posjećuju knjižnicu. Najviše učenika posjećuje zbog posudbe lektire, 25 (64%), 10 (26%) zbog posudba knjiga za čitanje u slobodno vrijeme i 4 (10%) zbog čitanja časopisa.

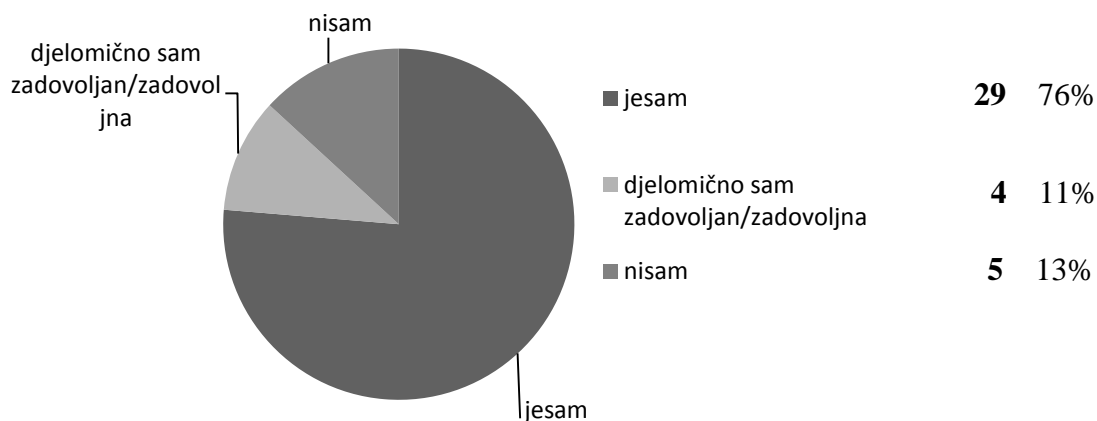
Razlog dolaska u knjižnicu:

Grafikon 50. Razlog posjete školske knjižnice

Šesnaestim pitanjem učenici su se izjasnili jesu li zadovoljni svojom školskom knjižnicom. Većina je zadovoljna i to 29 (76%) učenika, 4 (11%) je djelomično zadovoljno, a 5 (13%) nije zadovoljno.

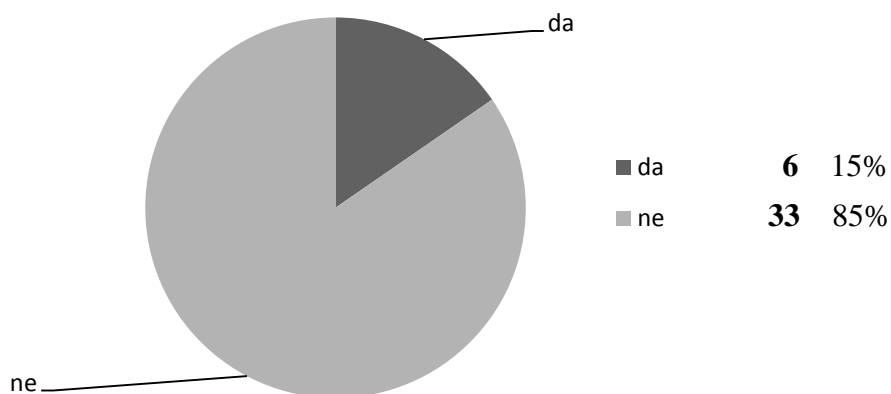
Jesi li zadovoljan/zadovoljna svojom školskom knjižnicom?

Grafikon 51. Jesu li djeca zadovoljna školskom knjižnicom

Posljednjim pitanjem doznajemo čitaju li učenici dječje časopise na internetu. Od 39 ispitanika, samo 6 (15%) čita, a 33 (85%) ne čita.

Čitaš li dječje časopise na internetu?

Grafikon 52. Čitaju li djeca dječje časopise na internetu

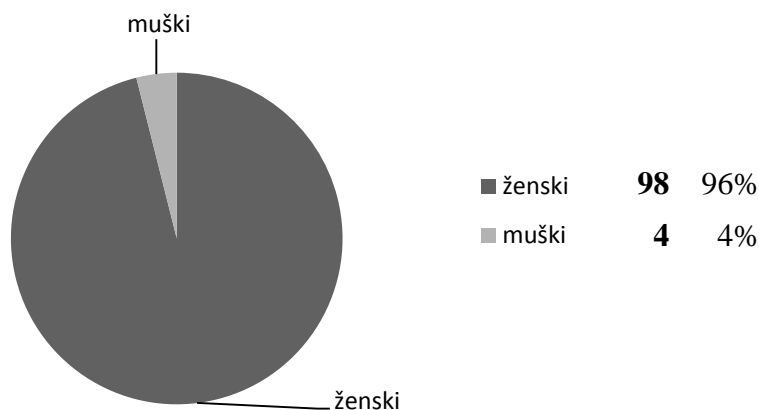
9.5. Zaključno razmišljanje o rezultatima učeničke ankete

Učenicima su najdraže aktivnosti film i računalo što nam govori kako više pozornosti posvećuju digitalnim medijima. Za učenike prvoga i trećega razreda čitanje je većinom zadovoljstvo, za učenike drugoga razreda obveza, a za učenike četvrtoga razreda nekada obveza, nekada zadovoljstvo. Po dobivenim rezultatima vidimo kako skoro polovica učenika ne voli čitati, a važno je stvarati čitalačke navike kod učenika i poticati ih neprestano na čitanje. Većina učenika ne čita stripove, no u prvom i drugom razredu kao nazive stripova koje čitaju navode časopise. Po pitanju dječjih časopisa u prvom i četvrtom razredu većina učenika ne čita, a u drugom i trećem većina čita. Navodili su većinom časopise kao što su Prvi izbor, Moj planet, Smib i Violetta. Na pitanje koriste li dječje časopise za vrijeme nastave učenici su većinom odgovorili da ne čitaju, osim nekih koji čitaju nakon što riješe ispit, pod satima hrvatskoga jezika ili pod odmorom za zabavu. Učenicima su u dječjim časopisima najzanimljivije slike životinja, križaljke i poster. Po čemu vidimo kako učenicima dječji časopisi služe više za zabavu, no listajući nesvjesno primaju i nove informacije. Školsku knjižnicu posjećuju većinom jednom mjesečno zbog posudbe lektire. Prema rezultatima zaključujemo kako učenici ne čitaju dječje časopise kao nekada što se čitalo. Također većina nije niti pretplaćena, a nekada su sva djeca primala dječje časopise. Djeca sve više svoje slobodno vrijeme provode na računalima, a sve manje korištenjem tiskanih medija.

Druga anketa

Od 102 ispitanika 98 (96%) je ženskog i 4 (4%) je muškog spola.

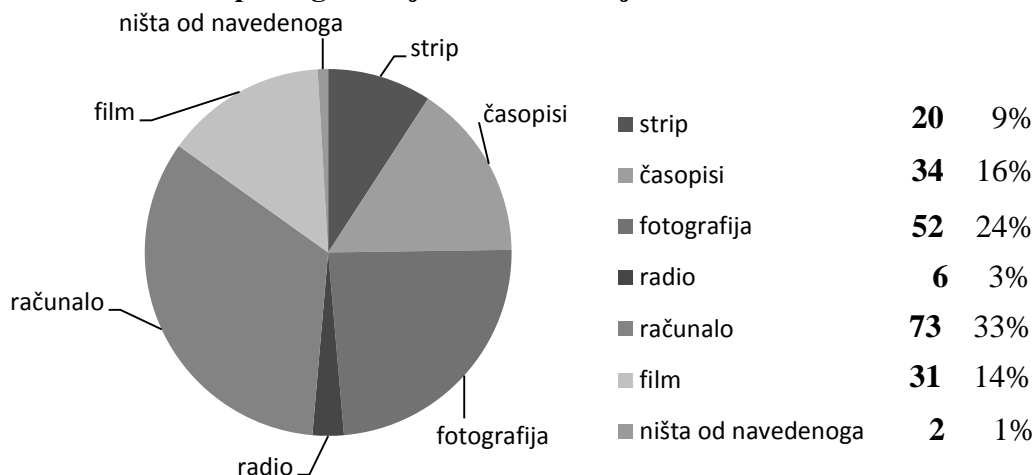
Spol:

Grafikon 53. Spol

Prvim pitanjem doznajemo koja nastavna sredstva i pomagala učitelji najviše koriste tijekom nastave. Kao najviše korišteno javlja se računalo. Njih 73 (33%) koristi računalo, zatim fotografiju njih 52 (24%), 34 (16%) časopise, 31 (14%) film, 20 (9%) strip, 6 (3%) radio i 2 (1%) ne koristi ništa od navedenoga. Primjećujemo kako se radio vrlo malo koristi, a nekada je bio najviše korišten dok se nisu pojavila računala u učionicama. Pohvalno je što učitelji idu u korak s vremenom te koriste novije tehnologije koje pružaju više mogućnosti.

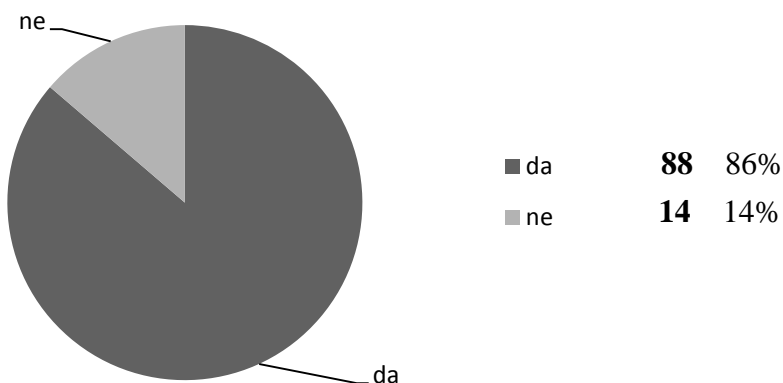
Koja nastavna sredstva i pomagala najviše koristite tijekom nastave?

Grafikon 54. Koja nastavna sredstva i pomagala učitelji najviše koriste

Drugim, trećim i četvrtim pitanjem izjasnili su se koriste li dječje časopise tijekom nastave, za koje aktivnosti i koje časopise najčešće koriste. Od 102 ispitanika, njih 88 (86%) koristi dječje časopise tijekom nastave, a 14 (14%) ne koristi.

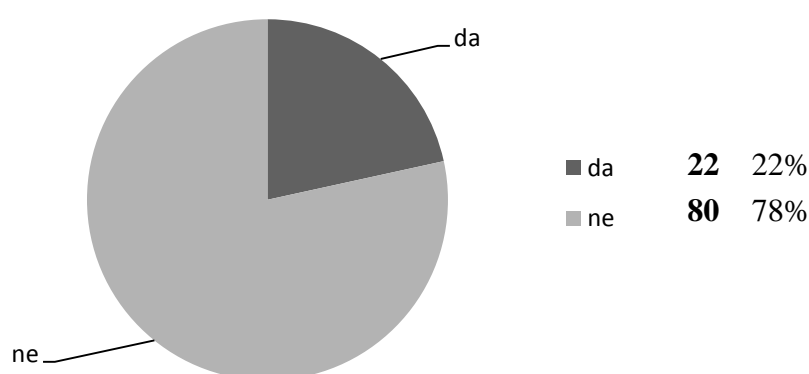
Koristite li dječje časopise za neke aktivnosti tijekom nastave?

Grafikon 55. Koriste li učitelji dječje časopise tijekom nastave

Najčešće ih koriste za čitanje, istraživanje u prirodi i društvu, razumijevanje pročitano tekst, za izvannastavne aktivnosti, sat razrednika, igrokaze, izradu plakata, za hrvatski jezik (priče, pjesme), istraživački rad, motivaciju, prigodne teme, igre, dodatnu nastavu, ponavljanje, zanimljivosti, bogaćenje rječnika i razvijanje logičkog zaključivanja. Najčešće korišteni časopisi su Prvi izbor, Moj planet, Radost i Smib. Ostali korišteni časopisi su Modra lasta, Drvo znanja, Unikat, Mak, Sovica, Zvrk i National Geographic.

Jeste li pretplaćeni na neke dječje časopise?

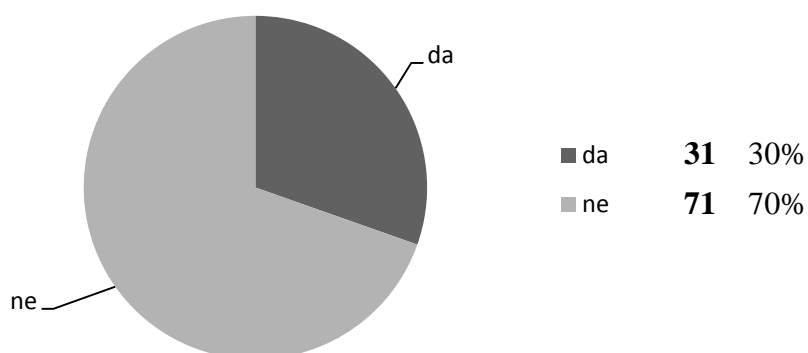

Grafikon 56. Jesu li učitelji pretplaćeni na dječji časopis

Grafikon 56. prikazuje jesu li učitelji pretplaćeni na neki dječji časopis. Rezultati prikazuju kako većina nije pretplaćena i to njih 80 (78%), a 22 (22%) je pretplaćeno. Časopisi koje primaju su Radost, Prvi izbor, Smib, Matka, Miš, National Geographic i Unikat.

Sljedećim pitanjem ispitanici su se izjasnili jesu li učenici pretplaćeni na neki dječji časopis. 71 (70%) učenik nije pretplaćen, a 31 (30%) je pretplaćenih.

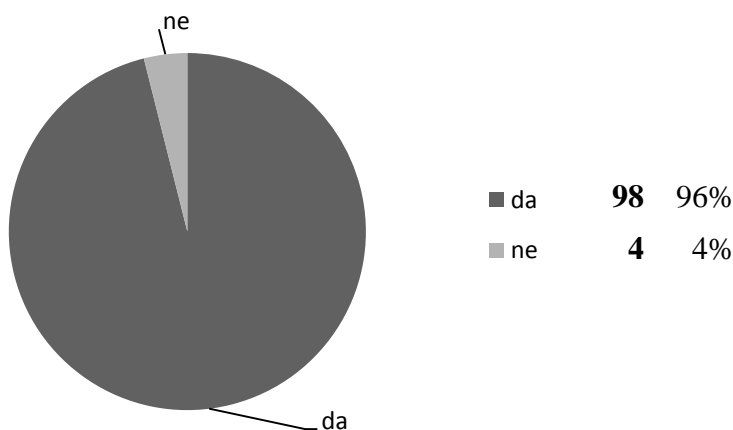
Jesu li učenici pretplaćeni na neke dječje časopise?

Grafikon 57. Jesu li učenici pretplaćeni na dječje časopise

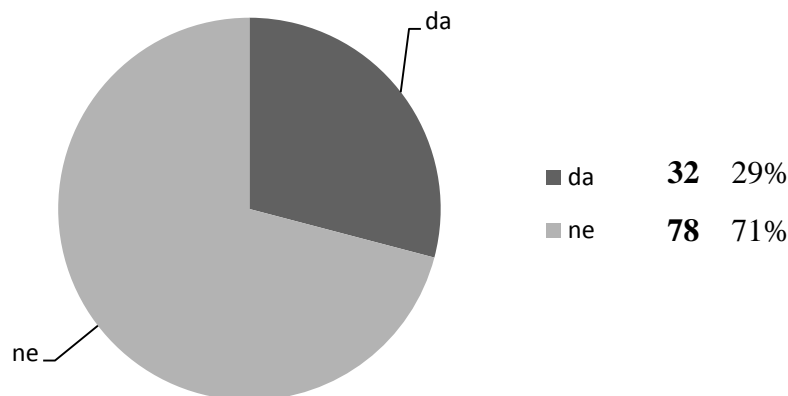
Osmim pitanjem doznajemo potiču li učitelji učenike na čitanje dječjih časopisa. 98 (96%) ispitanika potiče, a 4 (4%) ne potiče. Vrlo je važno poticati učenike na čitanje dječjih časopisa, te smatram kako je odgovor trebao biti 100 % pozitivan.

Potičete li učenike na čitanje dječjih časopisa?

Grafikon 58. Potiču li učitelji čitanje dječjih časopisa

Jeste li ikada sa svojim učenicima napravili dječji časopis?

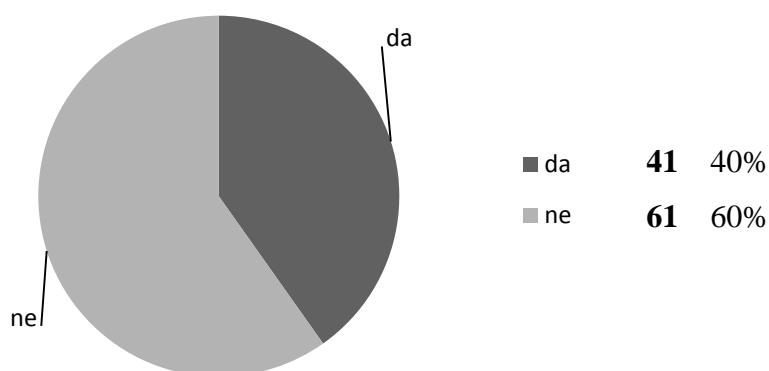

Grafikon 59. Jesu li napravili s učenicima dječji časopis

Istraživanja su pokazala kako većina učitelja nije napravila s učenicima dječji časopis, 78 (71%), a 32 (29%) su napravili.

Sljedećim pitanjem doznajemo čitaju li učenici neke druge časopise i koje. Odnosno zanima nas koliko su učitelji upućeni u čitanje nekih drugih časopisa. 41 učenik čita neke druge dječje časopise, a 61 ne čita. Časopisi koje najčešće čitaju su Moj planet, Radost, Modra lasta, Ok!, Teen, Dječji klub, Smib, Violetta, Garfield, Zvrk, Kloks, Baribe, Winx, Mravac, Drvo znanja, Burg, Prvi izbor, Tom i Jerry, National Geographic, itd.

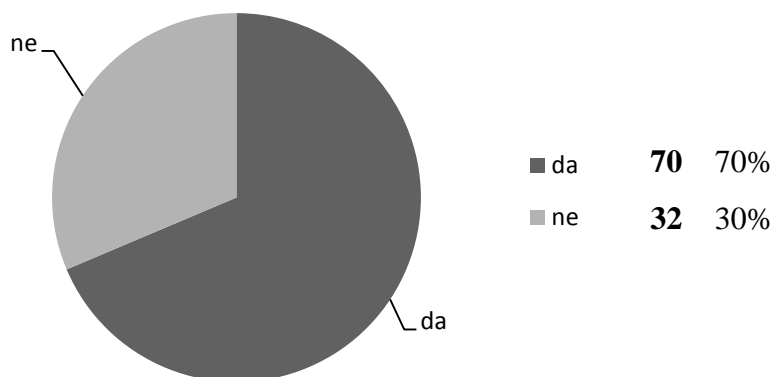
Čitaju li učenici neke druge časopise?

Grafikon 60. Čitaju li učenici neke druge časopise

Dvanaestim pitanjem doznajemo sadrži li školska knjižnica dovoljno dječjih časopisa. Rezultati prikazuju kako većina smatra da sadrži dovoljno, 70 (70%), a 32 (30%) smatra kako ne sadrži dovoljno. Po čemu primjećujemo razlike među knjižnicama u različitim školama.

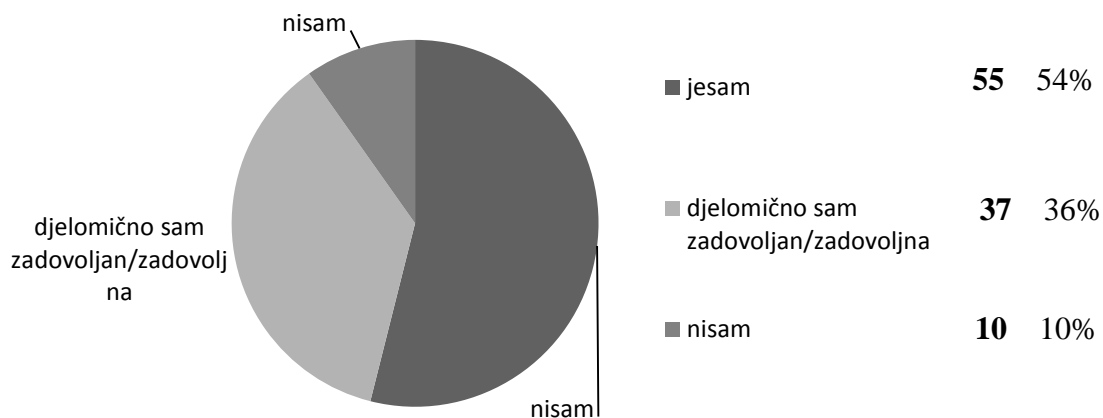
Sadrži li školska knjižnica dovoljno dječjih časopisa?

Grafikon 61. Sadrži li školska knjižnica dovoljno dječjih časopisa

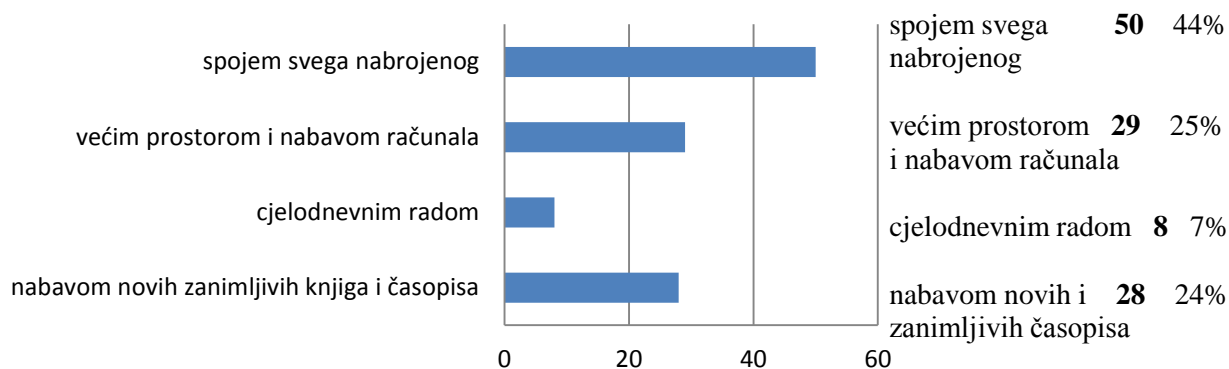
Sljedeće pitanje nadovezuje se na prethodno. Želimo saznati jesu li ispitanici zadovoljni svojom školskom knjižnicom. Od 102 ispitanika, 55 (54%) je zadovoljno, 37 (36%) su djelomično zadovoljna i 10 (10%) nije zadovoljno školskom knjižnicom.

Jeste li zadovoljni svojom školskom knjižnicom?

Grafikon 62. Jesu li učitelji zadovoljni školskom knjižnicom

Kako bi školska knjižnica mogla poboljšati svoj rad?

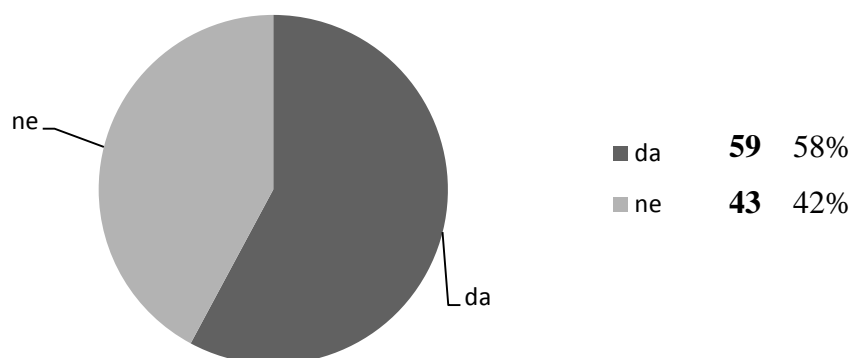

Grafikon 63. Kako bi školska knjižnica mogla poboljšati rad

Istraživanja prikazuju kako većina učitelja smatra da knjižnica može poboljšati svoj rad većim prostorom i nabavom računala, cjelodnevnom radom i nabavom novih i zanimljivih časopisa. Njih 50 (44%) smatra te razloge kao moguće poboljšanje rada knjižnice. 29 (25%) smatra kako se može poboljšati većim prostorom i nabavom računala, 8 (7%) nabavom računala, a 28 (24%) nabavom novih i zanimljivih časopisa.

Posljednjim pitanjem doznajemo čitaju li učitelji razredne nastave dječje časopise na internetu. Od 102 ispitanika, 59 (58%) čita dječje časopise na internetu, a 43 (42%) ne čita.

Čitate li dječje časopise na internetu?

Grafikon 64. Čitaju li učitelji dječje časopise na internetu

9.6. Zaključno razmišljanje o rezultatima istraživanja na učiteljima razredne nastave

Nastavna sredstva i pomagala koja učitelji najviše koriste tijekom nastave su računalo, fotografije i časopisi. Prema rezultatima vidimo kako učitelji nisu potpuno zanemarili upotrebu časopisa pojavom računala. Mnogi koriste dječje časopise za brojne aktivnosti tijekom nastave, a najčešće za čitanje, istraživanje, motivaciju, razumijevanje pročitanaog teksta i izvannastavne aktivnosti. Časopisi koje najviše koriste su Prvi izbor, Smib i Radost. Većina učitelja nije pretplaćena na dječje časopise budući da neke dobiju u školi te nema potrebe za pretplatom. Važnije je potaknuti djecu na pretplatu na časopise. Neki učitelji su sa svojim učenicima napravili dječji časopis. Učenici koji čitaju neke druge časopise navode Ok!, Teen, Dječji klub, Violetta i Drvo znanja kao najčitnije. Većina učitelja zadovoljna je školskom knjižnicom, no smatraju kako bi uvijek mogla biti bolja tako što će biti bolje opremljena, duže raditi ili sadržavati veći prostor. Za knjižnicu se nikada ne može reći kako sadrži previše knjiga i ostalih materijala. Učitelji čitaju dječje časopise i na internetu što je pohvalno, iako bi trebali djecu više poticati na tu aktivnost. Prema istraživanju zaključujemo kako učitelji razredne nastave koriste dječje časopise za nastavu, no čini se u nedovoljnoj mjeri budući da većina djece ne čita kvalitetne dječje časopise kojima se mogu dodatno obrazovati.

ZAKLJUČAK

Djeca u današnjem svijetu su okružena medijima, od najstarijih do najsuvremenijih. Uloga učitelja i roditelja je jasno naučiti djecu koje su dobre, a koje loše strane medija. Važno je s djecom razgovarati o njihovim medijskim doživljajima i iskustvima. Samo u razgovoru s djecom postajemo svjesni koliko značenje imaju mediji za djecu. Roditelji se mogu dodatno približiti djeci tijekom razgovora o medijima ili zajedničkom upotrebom.

Istraživanjem doznajemo kako učenici više koriste digitalne medije, no uz poticaj učitelja nisu potpuno zanemarili čitanje dječjih časopisa. Učenici posjećuju školsku knjižnicu samo kada moraju zbog posudbe lektire, ali nikada za čitanje dječjih časopisa iako se po odgovorima vidi kako učenici pronalaze zanimljive stvari u časopisima. Više niti jedan učenik nije pretplaćen na dječje časopise, a nekada je većina primala časopise. Učitelji koriste dječje časopise za nastavu, za mnoge aktivnosti, što je pohvalno budući da dječji časopisi sadrže korisne ideje, informacije i aktivnosti. Časopisi su dopuna školskoga gradiva, služe za zabavu i poticaj su dječjem stvaralaštvu. Dječji časopisi u čijem stvaranju sudjeluju i djeca pomažu da se dječji glas čuje u školi i društvu te da se djeca afirmiraju kao članovi društvene zajednice.

Iako se često govori o negativnim utjecajima medija na djecu i njihovu svijest, mediji su vrlo važni u životu djeteta kao izvor informacija, sredstvo zabave i komunikacije i kao poticaj cjelovitom razvoju djeteta. Važno je poticati proizvodnju vizualno, umjetnički i pedagoški kvalitetnih medijskih sadržaja za djecu te časopisa koje stvaraju i oblikuju sama djeca. Mediji neće stvoriti nemoralne, agresivne osobe i zločince, ali djecu svakako treba odgajati za medije.

LITERATURA

1. Babić, S., Finka, B., i Moguš, M. (1996). *Hrvatski pravopis*. Zagreb: Školska knjiga
2. Budinski, V., Franjčec, K., Lukas, I., Zelenika Šimić, M. (2013.). *Od slova do snova: Čitanka za drugi razred osnovne škole*, Zagreb: PROFIL
3. Centner, S., Peko, A., Pintarić, A., Bakota, L., Majdenić, V. (2013.). *Moja staza 2: Čitanka za drugi razred osnovne škole*, Zagreb: Školska knjiga
4. Ilišin, V., Marinović Bobinac, A., Radin, F. (2001.). *Djeca i mediji*, Zagreb: Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži; Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
5. Javor, R. (2010.). *Časopisi za djecu i mladež: Zbornik u povodu 60. obljetnice Odjela za djecu i mladež Gradske knjižnice*, Zagreb: Knjižnice grada Zagreba
6. Malović, S., Maletić, F., Vilović, G., Kurtić, N. (2014.). *Masovno komuniciranje*, (ur.) Malović, S., Zagreb : Golden marketing
7. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske (2006.). *Nastavni plan i program za osnovnu školu*, Zagreb
8. Pašagić, B. (2003.). *Hrvatski dječji časopisi od 1864. do 1950. godine*, Zagreb: Udruga umjetnika „August Šenoa“
9. Peović Vuković, K. (2012.). *Mediji i kultura; Ideologija medija nakon decentralizacije*, Zagreb: Naklada Jesenski i Turk
10. Smajić, D., Majdenić, V. (2015.). Medijska pismenost, mediji kao prijenosnici humanih poruka, ideja, vrijednosti. U Mikić, K. (ur.), *Dijete i jezik danas: Dijete i mediji: Zbornik sa znanstvenoga skupa s međunarodnim sudjelovanjem*, Osijek: Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti
11. Težak D., Polak, S., Cindrić, D. (2013.). *Cvrkut riječi: Čitanka i jezični udžbenik za drugi razred osnovne škole*, Zagreb, ALFA
12. Zalar, D., Dvornik, D., Petruša, F. (2013.). *Kuća svemoguća : Čitanka za 2. razred osnovne škole*, Zagreb: ALFA
13. Zokić, T., Vladušić, B. (2013.). *Slovo po slovo: Integrirani radni udžbenik za hrvatski jezik i književnost u drugom razredu osnovne škole*, Zagreb: Školska knjiga

Mrežni izvori:

1. Čepo, D. (2015.). *Mediji*. Pribavljeno 29.5.2017. sa https://www.pravo.unizg.hr/_download/repository/%5B12%5D/mediji-konacno.ppt
2. Skok, J. (2012.). *Časopis za istraživanje dječje književnosti i kulture: Joža Skok – posvećenost dječjoj književnosti. Libri & Liberi*. Pribavljeno 2.6.2017., sa http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=148106
3. Sučević, M. (2007.). *Digitalni nastavni materijali: Hrvatski jezik : Povijest i razvoj medija*. Pribavljeno 28.5.2017. sa http://www.skole.hr/nastavni-materijali/materijal?nm_action=get_materijal_detaljno&id=25

PRILOZI

Prilog broj 1. Anketa za učenike od 1. do 4. razreda osnovne škole

ANKETA 1. – 4. razred

Razred:

Spol: M Ž

1. Koje su ti od navedenih aktivnosti najdraže? (možeš zaokružiti više odgovora)

- a) strip
- b) časopisi
- c) fotografija
- d) radio
- e) računalo
- f) film

2. Čitanje je za mene:

- a) zadovoljstvo
- b) obveza
- c) nekad zadovoljstvo, nekad obveza
- d) gubitak vremena

3. Čitaš li stripove?

a) da

b) ne

4. Ako je tvoj odgovor da, navedi koje stripove čitaš.

5. Čitaš li dječje časopise?

a) da

b) ne

6. Ako je tvoj odgovor da, navedi koje dječje časopise čitaš.

7. Koristite li dječje časopise za vrijeme nastave?

a) da

b) ne

8. Ako je tvoj odgovor da, navedi pod kojim predmetima i za što koristite dječje časopise?

9. Jesi li pretplaćen/a na neki dječji časopis?

a) da

b) ne

10. Ako je tvoj odgovor da, navedi na koje dječje časopise si pretplaćen/a.

11. Što ti je najzanimljivije u dječjim časopisima?

12. Čitaš li dječje časopise u školskoj knjižnici?

a) da

b) ne

13. Koliko često posjećuješ školsku knjižnicu?

a) jednom mjesečno

b) jednom tjedno

c) više puta tjedno

d) ne posjećujem je

14. U školsku knjižnicu:

- a) rado idem
- b) idem kad moram

15. Razlog dolaska u knjižnicu:

- a) čitanje časopisa
- b) posudba lektire
- c) posudba knjiga za čitanje u slobodno vrijeme

16. Jesi li zadovoljan/zadovoljna svojom školskom knjižnicom?

- a) jesam
- b) djelomično sam zadovoljan/zadovoljna
- c) nisam

17. Čitaš li dječje časopise na internetu?

- a) da
- b) ne

Prilog broj 2. Anketa za učitelje razredne nastave

ANKETA ZA UČITELJE RAZREDNE NASTAVE

Broj učenika:

Spol: M

Ž

1. Koja nastavna sredstva i pomagala najviše koristite tijekom nastave?

- a) strip
- b) časopisi
- c) fotografija
- d) radio
- e) računalo
- f) film
- g) ništa od navedenog

2. Koristite li dječje časopise za neke aktivnosti tijekom nastave?

- a) da
- b) ne

3. Ako je Vaš odgovor da, navedite za koje aktivnosti koristite dječje časopise.

4. Koje časopise najčešće koristite?

5. Jeste li pretplaćeni na neke dječje časopise?

a) da

b) ne

6. Ako je Vaš odgovor da, navedite koji su to časopisi.

7. Jesu li učenici pretplaćeni na neke dječje časopise?

a) da

b) ne

8. Potičete li učenike na čitanje dječjih časopisa?

a) da

b) ne

9. Jeste li ikada sa svojim učenicima napravili dječji časopis?

a) da

b) ne

10. Čitaju li učenici neke druge časopise?

a) da

b) ne

11. Ako je Vaš odgovor da, navedite koji su to časopisi.

12. Sadrži li školska knjižnica dovoljno dječjih časopisa?

a) da

b) ne

13. Jeste li zadovoljni svojom školskom knjižnicom?

a) jesam

b) djelomično sam zadovoljan/zadovoljna

c) nisam

14. Kako bi školska knjižnica mogla poboljšati svoj rad?

- a) nabavom novih zanimljivih knjiga i časopisa
- b) cjelodnevnim radom
- c) većim prostorom i nabavom računala
- d) spojem svega nabrojenog

15. Čitate li dječje časopise na internetu?

- a) da
- b) ne